

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Απόφαση ΕΠΑ : 49/2017

Αρ.Φακ.: 11.17.015.07

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2008 ΚΑΙ 2014

Καταγγελία της εταιρείας SMK Constantinou Ltd εναντίον των εταιρειών ECCO SKO A/S ή/και της εταιρείας ECCO EMEA SALES SE ή/και της εταιρείας ECCO EMEA BV ή/και της εταιρείας KRM (CYPRUS) Ltd.

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα. Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κα. Ελένη Καραολή	Μέλος
κ. Χάρης Παστελλής	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 16 Οκτωβρίου 2017

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης αποτελεί η καταγγελία που υποβλήθηκε στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Επιτροπή»), από την εταιρεία SMK Constantinou Ltd (στο εξής «SMK») εναντίον των εταιρειών ECCO SKO A/S, ECCO EMEA SALES SE και/ή ECCO EMEA B.V ή/και της εταιρείας KRM (CYPRUS) Ltd (εφεξής η «ECCO») αναφορικά με την κατ' ισχυρισμό καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης της εταιρείας SMK από την ECCO κατά παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου, ως αποτέλεσμα του αιφνίδιου και αδικαιολόγητου τερματισμού της μεταξύ τους συνεργασίας κατά το 2014, παρά την μακροχρόνια εμπορική σχέση που διατηρούσαν οι δύο εταιρείες.

1. Ιστορικό Διαδικασίας

Στις 6/4/2015, η εταιρεία SMK υπέβαλε προς την Επιτροπή καταγγελία εναντίον της εταιρείας ECCO για παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 22/5/2015, αφού μελέτησε το περιεχόμενο της καταγγελίας και της επιστολής της SMK ημερομηνίας 12/5/2015, διαπίστωσε ότι τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από την SMK ήταν ικανοποιητικά ώστε να δικαιολογούν τη διερεύνηση της καταγγελίας όπως ο Νόμος επιτάσσει. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έδωσε οδηγίες προς την Υπηρεσία να διεξάγει δέουσα προκαταρκτική έρευνα αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία και να υποβάλει σχετικό σημείωμα.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 12/4/2016 συνήλθε υπό την νέα της σύνθεση σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 16/4/2013, 24/5/2013 και 2/2/2016 και εξέτασε την υπό κρίση υπόθεση υπό το φως της απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου, ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 2016, στη Προσφυγή με αρ. 5651/2013 (Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.α. και 1. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και 2. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού) με την οποία κρίθηκε ότι η συγκρότηση της Επιτροπής ήταν κακή λόγω της συμμετοχής σε αυτήν του κ. Χρίστου Τσίγκη, ο οποίος ήταν ταυτόχρονα και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΔΗΚΟ, καθότι τούτο παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Η Επιτροπή, αφού διαπίστωσε ότι οι αποφάσεις της σχετικά με την πιο πάνω υπόθεση, λήφθηκαν με τη συμμετοχή του κ. Χρίστου Τσίγκη στη σύνθεση της Επιτροπής, γεγονός που καθιστά τις ληφθείσες αποφάσεις παράνομες, αποφάσισε ομόφωνα να ανακαλέσει όλες τις αποφάσεις που έλαβε, έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Χρίστο Τσίγκη, και όπως εξετάσει την υπόθεση εξ' υπαρχής.

Η Επιτροπή, αφού εξέτασε την καταγγελία που υποβλήθηκε στις 6/4/2015, ομόφωνα αποφάσισε στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 του Νόμου να την αποδεχθεί, καθώς έκρινε ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες ήταν ικανοποιητικές και έδωσε στην Υπηρεσία οδηγίες για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία και να υποβάλει σχετικό σημείωμα εντός σύντομου χρονικού διαστήματος.

Η Υπηρεσία ενεργώντας στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής ενημέρωσε τα εμπλεκόμενα μέρη για την απόφαση της Επιτροπής ημερομηνίας 12/4/2016 με σχετικές επιστολές.

Η Επιτροπή υπό τη νέα σύνθεσή της, σε συνεδρία που πραγματοποιήθηκε την 1/6/2017 εξέτασε την υπόθεση υπό το φως της απόφασης της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016, ημερομηνίας 3/3/2017 με την οποία ανατράπηκε η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου ημερομηνίας 29/1/2016 στην Προσφυγή με αρ.5651/2013, (Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.α. και 1. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και 2. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού) με την οποία κρίθηκε ότι η συγκρότηση της Επιτροπής ήταν κακή λόγω της συμμετοχής σε αυτήν του κ. Χρίστου Τσίγκη. Η Επιτροπή στην υπό αναφορά συνεδρία της αποφάσισε την ανάκληση της ανακλητικής απόφασης της ημερομηνίας 12/4/2016, καθώς και όλων των μετέπειτα ληφθεισών αποφάσεων, προς ενεργό συμμόρφωση με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με σχετική νομολογία, με την απόφαση της Επιτροπής αναβιώνουν όλες οι ληφθείσες αποφάσεις που προηγούνται της ανακληθείσας, ήτοι οι αποφάσεις της Επιτροπής που είχαν ληφθεί με τη συμμετοχή του κ. Τσίγκη.

Το νέο Μέλος της Επιτροπής κ. Παναγιώτης Ουστάς, έχοντας ενημερωθεί σχετικά με όλες τις αποφάσεις που λήφθηκαν στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας υπόθεσης και οι οποίες προηγήθηκαν της ανακληθείσας ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 12/4/2016 και έχοντας λάβει πλήρη γνώση όλων των σχετικών με αυτές στοιχείων, δήλωσε πως συμφωνεί με τις αποφάσεις της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη και υιοθετεί αυτές. Με δεδομένη την απόφαση της Επιτροπής για ανάκληση της ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 12/4/2016 και αναβίωση όλων των αποφάσεων της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη, καθώς και τη θέση του κυρίου Ουστά ότι συμφωνεί και υιοθετεί τις αποφάσεις της Επιτροπής, αναβιώνει η απόφαση για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία.

Με δεδομένη την απόφαση της Επιτροπής για ανάκληση της ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 12/4/2016 και αναβίωση όλων των αποφάσεων της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη, καθώς και τη θέση του κυρίου Ουστά ότι συμφωνεί και υιοθετεί τις αποφάσεις της Επιτροπής, αναβιώνει η απόφαση για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία.

Η Επιτροπή κατά την εν λόγω συνεδρία, έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να κάνει χρήση του εντός του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας υλικού που συλλέχθηκε μετά από την ανακληθείσα ανακλητική απόφαση και αποτελεί αντικειμενικό στοιχείο.

Στις 14/6/2017, η Υπηρεσία ενημέρωσε τα εμπλεκόμενα μέρη αναφορικά με τα ως άνω, ως οι οδηγίες της Επιτροπής και ακολούθως, ενεργώντας στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής, με την ολοκλήρωση της δέουσας προκαταρκτικής έρευνας υπέβαλε σχετικό ενημερωτικό σημείωμα ημερομηνίας 16/6/2017.

Η Επιτροπή στη συνεδρία της 29/6/2017, αφού μελέτησε το σημείωμα της Υπηρεσίας, σε συνάρτηση με το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης ομόφωνα κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι δεν στοιχειοθετείται καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, κατά παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου εκ μέρους των: ECCO Sko A/s ή/και της εταιρείας ECCO EMEA SALES SE ή/και της εταιρείας ECCO EMEA B.V. ή/και της εταιρείας KRM (CYPRUS) Ltd.

Στις 13/9/2017, η Επιτροπή ενημέρωσε την SMK αναφορικά με την προκαταρκτική απόφαση της, καλώντας την συνάμα, αν και είχε αποστείλει τις θέσεις της επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της Επιτροπής για μη παράβαση του Νόμου, να αποστείλει εάν επιθυμούσε οιοσδήποτε συμπληρωματικές θέσεις εντός είκοσι μίας (21) ημερών από την ημερομηνία της επιστολής. Η προθεσμία που τέθηκε από την Επιτροπή παρήλθε άπρακτη, χωρίς την υποβολή θέσεων από την SMK.

2. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

SMK Constantinou Ltd

Η SMK είναι κυπριακή εταιρεία που ιδρύθηκε το 1980. Κατά την έναρξη των δραστηριοτήτων της ασχολείτο τόσο με την κατασκευή όσο και την πώληση υποδημάτων καθώς διέθετε δικό της εργοστάσιο κατασκευής υποδημάτων του οποίου όμως η λειτουργία έχει τερματιστεί. Το 1986, η SMK συνεργάστηκε για πρώτη φορά με την εταιρεία ECCO και έκτοτε είχε εντάξει στην γκάμα των υποδημάτων που εμπορεύεται τα παπούτσια ECCO. Η SMK ασχολείται σήμερα με την εμπορία ειδών υπόδησης.

ECCO SKO A/S, ECCO EMEA SALES SE και/ή ECCO EMEA B.V. και/ή της KRM (CYPRUS) LTD.

Η εταιρεία ECCO SKO A/S είναι η μητρική εταιρεία του ομίλου ECCO με έδρα τη Δανία. Η ECCO EMEA SALES SE με έδρα την Ολλανδία, ανήκει κατά 100% στην ECCO EMEA B.V. η οποία με τη σειρά της ανήκει κατά 100% στην ECCO SKO A/S.

Ο όμιλος ECCO ασχολείται με βυρσοδεψεία, παραγωγή, και πώληση των ομώνυμων υποδημάτων, ενώ κατέχει και διαχειρίζεται ένα σημαντικό αριθμό σημείων λιανικής πώλησης σε τρεις περιοχές ανά τον κόσμο, EMEA (Ευρώπη, Μέση Ανατολή και

Αφρική), EAM (Αμερική) και APAC (Ασία, Ειρηνικός). Παράλληλα, ο εν λόγω όμιλος πραγματοποιεί πωλήσεις μέσω διανομέων σε αριθμό άλλων χωρών όπως Ρωσία, Ουκρανία, Ινδονησία, Ελλάδα, Μάλτα, κτλ. Ο όμιλος ECCO είναι κατασκευαστής και προμηθευτής ειδών υπόδησης τα οποία πωλούνται σε 88 χώρες ανά τον κόσμο.

Ο όμιλος εταιρειών ECCO εισήλθε στην κυπριακή αγορά το 1984. Ο όμιλος στα αρχικά στάδια ανάπτυξης των δραστηριοτήτων του στην κυπριακή αγορά, συνεργαζόταν με τρίτες εταιρείες για τη διανομή των προϊόντων του. Αργότερα, κατά το 2004 ανέλαβε αφ' εαυτού τη διανομή των ομώνυμων υποδημάτων στην κυπριακή αγορά.

Κατά το 1984, ο όμιλος ECCO συνεργαζόταν με μια κυπριακή εταιρεία, την Alpha Shoe Co.Ltd στην οποία και δόθηκε άδεια κατασκευής και διανομής των υποδημάτων ECCO στην κυπριακή αγορά. Ακολούθως, τη διανομή των εν λόγω υποδημάτων, ανέλαβε η κυπριακή εταιρεία ECCO Service and Consulting ApS το συμβόλαιο της οποίας θα είχε ισχύ την περίοδο από 1/3/2000 μέχρι 31/12/2006. Πριν από τη λήξη του εν λόγω συμβολαίου, η συμφωνία διανομής με την ECCO Service and Consulting ApS τερματίστηκε και από 1/4/2004 η εταιρεία ECCO Sko A/S ανέλαβε τα δικαιώματα διανομής των υποδημάτων ECCO στην Κύπρο. Οι μέχρι και το 2008 πωλήσεις διεξάγονταν δια αντιπρόσωπου οπότε και δημιουργήθηκε η εταιρεία ECCO CYPRUS LTD, θυγατρική εταιρεία της ECCO Sko A/S.

Στις 15/12/2010, οι μετοχές που κατείχε η ECCO Sko A/S στην ECCO CYPRUS LTD μεταφέρθηκαν στην ECCO EMEA B.V.

Στις 16/12/2011, η ECCO EMEA SALES SE απορρόφησε τις δραστηριότητες της ECCO CYPRUS LTD, ως αποτέλεσμα μιας διασυννοριακής πράξης συγχώνευσης, και ως εκ τούτου δημιουργήθηκε νέο "υποκατάστημα" της ECCO EMEA SALES SE στην Κύπρο (Cyprus Branch).

Αφού πραγματοποιήθηκε η εν λόγω συγχώνευση, κατά το 2012 τα καταστήματα που ανήκαν στην κυριότητα και βρίσκονταν υπό τη διαχείριση της ECCO CYPRUS LTD, μεταφέρθηκαν στη θυγατρική εταιρεία της KRM AG Switzerland, την KRM (Cyprus) Ltd.

3. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Αντικείμενο της υπό εξέταση καταγγελίας αποτελεί η κατ' ισχυρισμό καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης της εταιρείας SMK από την ECCO κατά παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Σημειώνεται ότι στην αρχική της καταγγελία η SMK επικαλέστηκε επιπρόσθετα παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, ισχυρισμό τον οποίο στη συνέχεια απέσυρε σημειώνοντας πως η έρευνα δύναται να περιοριστεί στην εξέταση των παραβάσεων που προκύπτουν από το άρθρο 6(2) του Νόμου.

Τα εμπλεκόμενα στην υπόθεση μέρη είχαν σχέση πελάτη-προμηθευτή καθώς συνεργάζονταν επί σειρά ετών καθώς η ECCO προμήθευε με υποδήματα την καταγγέλλουσα. Επίσης, αμφότερες οι εταιρείες ήταν και ανταγωνιστές των ίδιων σημάτων αφού δραστηριοποιούνται στη λιανική πώληση των υποδημάτων ECCO στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της SMK, η εταιρεία ECCO αιφνίδια και αδικαιολόγητα προχώρησε στον τερματισμό της μεταξύ τους συνεργασίας κατά το 2014 παρά την μακροχρόνια εμπορική σχέση που διατηρούσαν οι δύο εταιρείες και παρά το γεγονός ότι η ίδια η SMK βάσισε και στήριξε την επιχείρησή της, εμπορευόμενη κυρίως τα υποδήματα ECCO. Η SMK, υποστήριξε ότι πραγματοποίησε μεγάλες επενδύσεις ξοδεύοντας σημαντικότερα κονδύλια για την προώθηση και διαφήμιση των προϊόντων ECCO στην κυπριακή αγορά, τη διαμόρφωση, διακόσμηση και σύνθεση των καταστημάτων της και κατάφερε να εδραιώσει τα προϊόντα της στην Κύπρο. Η ECCO διέκοψε μονομερώς, αυθαίρετα και με τρόπο παράνομο τη συνεργασία τους, όπως ισχυρίζεται η καταγγέλλουσα, χωρίς μάλιστα να έχει δώσει προειδοποίηση εντός ευλόγου χρόνου για εύρεση ισοδύναμων εναλλακτικών λύσεων παραβαίνοντας έτσι τη διάταξη του άρθρου 6(2) του Νόμου.

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η SMK άρχισε την ανάπτυξη των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων στην κυπριακή αγορά προ πολλών ετών. Το 1976 άνοιξε το δικό της εργοστάσιο υποδημάτων στην Κύπρο, ενώ το 1980 (ημερομηνία σύστασης της εταιρείας) και το 1981 άνοιξε δύο καταστήματα όπου πωλούσε τόσο υποδήματα που κατασκεύαζε η ίδια όσο και καταστήματα άλλων εργοστασίων.

Σε ότι αφορά τη συνεργασία της SMK με την ECCO, επισημαίνεται ότι τα εμπλεκόμενα μέρη διαφωνούν στο χρονικό σημείο που τοποθετούν την έναρξη της μεταξύ τους συνεργασίας.

Καταρχάς, η καταγγέλλουσα ισχυρίστηκε ότι η συνεργασία της με την εταιρεία ECCO ξεκίνησε το 1986, ενώ το 1988 μετά από πιέσεις που δέχτηκε από την εταιρεία ECCO μετέτρεψε τα καταστήματά της σε ECCO franchise στη Λεμεσό. Το 1998, και αφού οι πωλήσεις των υποδημάτων ECCO σημείωναν μεγάλη επιτυχία, η SMK

προχώρησε σε περαιτέρω επενδύσεις, μεταφέροντας το ένα εκ των δύο υφιστάμενων καταστημάτων της σε εμπορικό δρόμο στη Λεμεσό και ανοίγοντας ένα νέο ακόμα κατάστημα.

Αντίθετα με τους ως άνω ισχυρισμούς, η ECCO υποστήριξε ότι ο όμιλος εταιρειών ECCO (ECCO Sko A/S) ανέλαβε την άμεση πώληση των υποδημάτων ECCO στην Κυπριακή αγορά μόλις το 2004. Προγενέστερα, η διανομή των υποδημάτων ECCO γινόταν από τρίτα πρόσωπα, όπως για παράδειγμα την Κυπριακή εταιρεία Alfa Shoe Co Ltd, η οποία το 1984 ανέλαβε την παραγωγή και διανομή των υποδημάτων ECCO, καθώς εξασφάλισε σχετική άδεια χρήσης (licence). Συνεπώς, η ECCO υποστήριξε ότι η SMK δεν συνεργαζόταν άμεσα με την ίδια την εταιρεία ECCO από την αρχή της ανάπτυξης των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων στην κυπριακή αγορά.

Η καταγγέλλουσα περαιτέρω ισχυρίζεται ότι πραγματοποίησε επενδύσεις, και το 2000 αγόρασε ολόκληρο το στοκ του τρίτου της καταστήματος το οποίο και μετέφερε σε άλλο κατάστημα, ενώ παράλληλα αναβάθμισε και τα δύο υφιστάμενα τότε καταστήματα της. Επιπρόσθετα, κατόπιν έντονων πιέσεων και απαιτήσεων από την ECCO, όπως ισχυρίστηκε η SMK, αναγκάστηκε περί τα μέσα του 2001 να ανοίξει και τέταρτο κατάστημα.

Επιπρόσθετα, κατά το 2005, κατόπιν πιέσεων και απαιτήσεων της καταγγελλόμενης εταιρείας ECCO, σύμφωνα με την SMK, μετέφερε ένα εκ των καταστημάτων της στην οδό Ανεξαρτησίας, ένα από τους πιο εμπορικούς δρόμους της Λεμεσού. Το 2007 η SMK εξαγόρασε την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Γ. Αντωνίου & ΣΙΑ ΛΤΔ¹, η οποία δραστηριοποιείτο επίσης στην πώληση των υποδημάτων ECCO. Η εν λόγω εταιρεία συνέχισε τις δραστηριότητές της μέχρι τις 31/12/2009, ενώ από 1/1/2010 οι δύο εταιρείες συγχωνεύτηκαν.

Η Επιτροπή διαπιστώνει από τα στοιχεία της προκαταρκτικής έρευνας ότι ο όμιλος εταιρειών ECCO, ανέλαβε ο ίδιος τα δικαιώματα διανομής των προϊόντων του στην Κυπριακή αγορά, μέσω αντιπροσώπων που ο ίδιος διόριζε, περί το 2004, ενώ το 2005 λειτούργησε και τα πρώτα του καταστήματα λιανικής πώλησης στο νησί. Αργότερα περί το 2009 ιδρύθηκε η εταιρεία ECCO CYPRUS LTD ως θυγατρική εταιρεία της ECCO Sko A/S. Στις 15/12/2010, οι μετοχές της ECCO CYPRUS LTD μεταφέρθηκαν από την ECCO Sko A/S στην ECCO EMEA BV. Στις 16/12/2011 η ECCO CYPRUS LTD, συγχωνεύτηκε με την Ολλανδική μητρική της εταιρεία ECCO EMEA Sales SE, ως αποτέλεσμα μιας διασυνοριακής πράξης συγχώνευσης

¹ 1498 μετοχές αγοράστηκαν από την [...], 1 μετοχή αγοράστηκε από τον κ. [...] και 1 μετοχή από τον κ. [...].

συνεπεία της οποίας η ECCO CYPRUS LTD έπαψε να υφίσταται ενώ παράλληλα ιδρύθηκε στην Κύπρο ένα υποκατάστημα με την επωνυμία ECCO EMEA Sales SE (Cyprus Branch). Από το 2012 και εφεξής τα καταστήματα λιανικής πώλησης ECCO ανήκουν στην εταιρεία KRM (CYPRUS) LIMITED (100% θυγατρική της KRM AG Switzerland που είναι μέλος του ομίλου ECCO).

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που προσκόμισαν τα εμπλεκόμενα μέρη, η Επιτροπή παρατηρεί ότι κατά καιρούς προέκυπταν διάφορα προβλήματα στη συνεργασία τους. Συγκριμένα, η καταγγέλλουσα αναφέρει ότι η ECCO πωλούσε λιανικώς στις τιμές που η SMK αγόραζε από αυτή χονδρικώς, σε μια προσπάθεια της να προσελκύσει τους πελάτες της. Επίσης, η SMK υποστήριξε πως η ECCO δημιουργούσε προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία των καταστημάτων της ίδιας σημειώνοντας μάλιστα πως η συνεργασία τους διακόπηκε προσωρινά και επανήρchiσε κατόπιν έντονων συζητήσεων, ενώ κατηγορήσε την ECCO ότι υπέβαλε υπέρμετρες απαιτήσεις και όρους συνεργασίας.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της SMK, περί το 2014, η εταιρεία ECCO αιφνίδια και αδικαιολόγητα προχώρησε στον τερματισμό της μεταξύ τους συνεργασίας παρά την μακροχρόνια εμπορική σχέση που διατηρούσαν οι δύο εταιρείες και παρά το γεγονός ότι η ίδια η SMK βάσισε και στήριξε την επιχείρησή της, εμπορευόμενη κυρίως τα υποδήματα ECCO. Η SMK υποστήριξε ότι πραγματοποίησε μεγάλες επενδύσεις ξοδεύοντας σημαντικότερα κονδύλια για την προώθηση και διαφήμιση των προϊόντων ECCO στην κυπριακή αγορά, τη διαμόρφωση, διακόσμηση και σύνθεση των καταστημάτων της και κατάφερε να εδραιώσει τα προϊόντα της στην Κύπρο. Όπως ισχυρίζεται η SMK, η ECCO διέκοψε μονομερώς, αυθαίρετα και με τρόπο παράνομο τη συνεργασία τους, χωρίς μάλιστα να έχει δώσει προειδοποίηση εντός ευλόγου χρόνου για εύρεση ισοδύναμων εναλλακτικών λύσεων παραβαίνοντας έτσι τη διάταξη του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Σε ότι αφορά το αντικείμενο των ισχυρισμών της SMK, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην αρχική της καταγγελία η SMK επικαλέστηκε επιπρόσθετα παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου, ενώ στη συνέχεια με την επιστολή ημερομηνίας 24/8/2015 απέσυρε τον εν λόγω ισχυρισμό και ως εκ τούτου, η έρευνα περιορίστηκε στην εξέταση των ισχυρισμών περί παραβάσεων του άρθρου 6(2) του Νόμου.

5. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η Επιτροπή σημείωσε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχετική ανακοίνωσή της, αναφορικά με τον καθορισμό της σχετικής αγοράς σημειώνει ότι:

«Με τον ορισμό της αγοράς προσδιορίζονται τα όρια εντός των οποίων ασκείται ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων. Βασικός στόχος του είναι ο συστηματικός εντοπισμός των περιορισμών τους οποίους υφίσταται ο ανταγωνισμός στον οποίο υπόκεινται οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Ο ορισμός μιας αγοράς, τόσο όσον αφορά τα προϊόντα όσο και τη γεωγραφική διάστασή της, έχει ως στόχο τον προσδιορισμό των πραγματικών ανταγωνιστών, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.»²

- **Καθορισμός της σχετικής αγοράς προϊόντος.**

Η Επιτροπή από μελέτη των στοιχείων της προκαταρκτικής έρευνας, παρατήρησε ότι η κυπριακή αγορά είναι σε μεγάλο βαθμό ανοιχτή στις εισαγωγές υποδημάτων που προέρχονται είτε από τρίτες χώρες είτε από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παραγωγή υποδημάτων εντός της κυπριακής αγοράς είναι ιδιαίτερα μικρή γι' αυτό και οι εξαγωγές είναι ιδιαίτερα περιορισμένες. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται από την σχετική έκθεση που αφορά την αγορά υποδημάτων στην Κύπρο, και η οποία πραγματοποιήθηκε το 2015³ και αφορούσε τα έτη 2007 έως 2014. Όπως σημειώνεται στην εν λόγω έρευνα, η κύρια χώρα εισαγωγής παπουτσιών στην Κυπριακή αγορά είναι η Κίνα (η οποία κατέχει το 51% του συνόλου των εισαγωγών υποδημάτων ή το 24% σε αξία κατά το έτος 2014), και ακολουθεί η Ελλάδα (19%) και η Ιταλία (7%).

Η Επιτροπή σημείωσε ότι, ο όμιλος ECCO παράγει ο ίδιος το μεγαλύτερο μέρος των ομώνυμων υποδημάτων (περίπου το 90%) σε διάφορες χώρες μεταξύ των οποίων στην Κίνα, στην Ταϊλάνδη, στην Ινδονησία, στην Σλοβακία και Πορτογαλία. Όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, η εταιρεία KRM (CYPRUS) Ltd, θυγατρική της KRM AG (Switzerland) που δραστηριοποιείται σήμερα στη λιανική πώληση των υποδημάτων ECCO στην κυπριακή αγορά, εισάγει τα ομώνυμα υποδήματα από την Πολωνία και την Γερμανία.

Η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατόν να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται⁴.

---

² Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού 97/C 372/03

³ Βλ. Παράρτημα 18 ερ. 124 Τ.4 «Cyprus: Footwear – Market Report. Analysis and Forecast to 2020».

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (ΕΕ 1997, C 372, σ. 5, σημείο 7).

Η παρούσα καταγγελία σχετίζεται με την αγορά υποδημάτων. Η SMK παράγει και εμπορεύεται διάφορα είδη υποδημάτων που φέρουν την επωνυμία ECCO. Η ECCO εμπορεύεται μεγάλη γκάμα υποδημάτων για ενήλικες (άνδρες και γυναίκες) και για παιδιά, συμπεριλαμβανομένων casual υποδημάτων, μπαλαρίνες, μοκασίνια, sneakers, γόβες, μπότες και μποτάκια, σανδάλια, παντόφλες και παπούτσια για γκολφ. Τα υποδήματα αυτά κατασκευάζονται κυρίως από δέρμα, αλλά πιθανό να κατασκευάζονται και από ύφασμα ή μαλλί. Η SMK δραστηριοποιείται επίσης στην εμπορία υποδημάτων πουλώντας μια ευρεία γκάμα επωνυμιών. Η SMK εμπορευόταν επίσης για σειρά ετών τα υποδήματα ECCO.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι η ομόλογη Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού σε σειρά αποφάσεων της, που λήφθηκαν στα πλαίσια γνωστοποιήσεων συγκεντρώσεων επιχειρήσεων⁵, έκρινε ότι τόσο η αγορά του επώνυμου ενδύματος όσο και η αγορά του επώνυμου υποδήματος, αποτελούν διακριτές αγορές από τις αντίστοιχες των “μη επώνυμων” ενδυμάτων ή υποδημάτων λόγω κυρίως της διαφορετικής τιμής, αλλά και της ποιότητας τους. Όπως χαρακτηριστικά υποδείχθηκε, ως επώνυμο προϊόν λαμβάνεται εκείνο το οποίο φέρει διακριτικό σήμα (brand name), είναι ως επί το πλείστον υψηλής ποιότητας και φήμης, ο βαθμός αναγνώρισης του από τους καταναλωτές είναι υψηλός και η τιμή του υψηλότερη των άλλων ομοειδών, «μη επώνυμων» προϊόντων. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση των επώνυμων υποδημάτων είναι το διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών σε συνδυασμό με την τιμή αυτών, οι τάσεις της μόδας, το μέγεθος και η διάρθρωση του πληθυσμού, καθώς και η διαφήμιση.

Επίσης, σε παρόμοια απόφαση της, η Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού⁶ σημείωσε ότι η αγορά ανατομικών υποδημάτων περιλαμβάνει τα υποδήματα που πωλούνται στα φαρμακεία και έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά: α) ανατομική κατασκευή του υποδήματος με σκοπό τη σωστή στήριξη των σημείων του πέλματος που δέχονται την πίεση από το βάρος του σώματος, β) υλικά «φιλικά» προς το πόδι όπως, μαλακό δέρμα, υλικά που δεν πιέζουν τα πόδια κλπ. γ) φόρμα συνήθως πιο φαρδιά από τα συνηθισμένα παπούτσια και δ) ελαφρά σε βάρος, με χαμηλό τακούνι. Τα ανατομικά δε υποδήματα διακρίνονται από τα ορθοπεδικά, κυρίως διότι τα τελευταία γίνονται επί παραγγελία για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων (πλατυπόδια, ακρωτηριασμούς, αρθρίτιδα, κλπ.). Η Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού με την υπό αναφορά απόφασή της έκρινε ότι στην εν λόγω αγορά θα μπορούσαν να περιληφθούν και τα «συνηθισμένα - κανονικά» υποδήματα, εφόσον πληρούν τις

⁵ Αποφάσεις Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 112/II/2000, 341/V/2007, 114/II/2000, 117B'/II/2000, 124/II/2000, 241/III/2003, 308/V/2006 και 341/V/2007.

⁶ Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 80/II/1999.

παραπάνω προδιαγραφές, πλην, όμως, στην ελεγχόμενη συγκέντρωση παρέλκει, κατά την κρίση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού, η περαιτέρω σχετική εξέταση, λόγω του μικρού μεριδίου που κατέχει η υπό εξαγορά εταιρεία.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή μελέτησε τα όσα τέθηκαν από τα εμπλεκόμενα μέρη σε σχέση με το καθορισμό των σχετικών προϊόντων.

Συγκεκριμένα, σημειώθηκε η θέση της SMK ότι τα υποδήματα της εταιρείας ECCO έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, γεγονός που τα κατατάσσει σε μια ειδική και ξεχωριστή κατηγορία, σε σχέση με άλλα είδη ή άλλες μάρκες υπόδησης καθώς χρησιμοποιείται ειδική, μοναδική και εξειδικευμένη τεχνολογία για την κατασκευή τους. Όπως υποδεικνύει η SMK, τα υποδήματα ECCO έχουν ειδικό σχεδιασμό που τα καθιστά μοναδικά στην άνεση τους και την καθημερινή τους χρήση, ενώ η εν λόγω επωνυμία αποτελεί Brand name και είναι διεθνώς αναγνωρισμένη.

Η SMK υποστήριξε επίσης ότι υπάρχουν ανταγωνιστικές εταιρείες στην αγορά, μεταξύ των οποίων η Clarks, GEOX, Mephisto και Timberland αλλά δεν θεωρεί ότι τα υποδήματα αυτά είναι εναλλάξιμα με τα ECCO καθώς τα τελευταία είναι μοναδικά και ιδιόμορφα όπως ανέφερε, λόγω της ιδιαίτερης κατασκευής και φύσης τους. Μάλιστα η SMK υποδεικνύει ότι τα Mephisto είναι μιν συγκρίσιμα με τα υποδήματα ECCO ωστόσο η τιμή είναι πολύ πιο ψηλή και έτσι δεν δύνανται να θεωρηθούν ως ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Για όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν, η SMK ισχυρίστηκε ότι δεν κατάφερε να βρει οποιαδήποτε ισοδύναμη εναλλακτική λύση, παρόλο που επισκέφτηκε τη διεθνή έκθεση υποδημάτων, η οποία λαμβάνει χώρα κάθε 6 μήνες στη Γερμανία.

Αντίθετα με τα ως άνω, η ECCO υποστήριξε ότι τα υποδήματα CAPRICE, HOTTER, SALAMANDER δύνανται να θεωρηθούν υποκατάστατα και ορισμένα είδη από τα υποδήματα SANITAS (π.χ μπότάκια), καθώς η εν λόγω επωνυμία εμπορεύεται κυρίως τσόκαρα. Η ECCO έχει την άποψη ότι οι επωνυμίες δερμάτινων υποδημάτων στο ίδιο περίπου επίπεδο τιμών με τα ECCO μπορεί να θεωρηθούν ανταγωνιστές της, όπως είναι για παράδειγμα τα υποδήματα με την επωνυμία Timberland και Geox.

Η Επιτροπή σε σχέση με τα όσα τα εμπλεκόμενα μέρη ανέφεραν, σημείωσε ότι σύμφωνα και με την προκαταρκτική έρευνα που διεξήχθη, η SMK εμπορεύεται και άλλα είδη υποδημάτων μεταξύ των οποίων και αυτά που φέρουν τις ακόλουθες επωνυμίες: SANITA, ABATTARELLO CURTIDORA, COLLONIL, MEPHISTO, CAPRICE, ROHDE, ARA SHOES, SALAMANDER, SKOPY. Από την προκαταρκτική έρευνα που διενεργήθηκε διαφαίνεται ότι στις 7/10/2014 η SMK ξεκίνησε να

συνεργάζεται με την εταιρεία HOTTER, τον Απρίλιο του 2014 με την εταιρεία RUN FENG SHOES, το 2015 ξεκίνησε εκ νέου να προμηθεύεται τα υποδήματα SALAMANDER, ενώ κατά τον Μάρτιο του 2015 άρχισε να συνεργάζεται με την εταιρεία GEOX χωρίς όμως η τελευταία συνεργασία να έχει καρποφορήσει καθώς διακόπηκε κοινή συναινέσει.

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε ότι η εταιρεία ECCO δραστηριοποιείται κυρίως στον τομέα του απλού/καθημερινού παπουτσιού (casual footwear) το πάνω μέρος του οποίου είναι στην πλειοψηφία των προϊόντων κατασκευασμένο από δέρμα, ενώ σε άλλα υποδήματα δυνατό να χρησιμοποιούνται και άλλα υλικά όπως ύφασμα (fabric). Η σόλα είναι κατασκευασμένη από δέρμα, PU (πολυουρεθάνη) κτλ. Βασικό είναι επίσης ότι η εταιρεία ECCO χρησιμοποιεί μια ιδιόμορφη τεχνική η οποία χρησιμοποιείται και από αριθμό άλλων κατασκευαστών υποδημάτων στην αγορά. Συγκεκριμένα, η ECCO αναφέρει ότι: *“we use direct injection meaning that the upper is not glued to the sole but the directly injected which in our opinion makes a better connection between the sole and the upper, however direct injection is not unique to ECCO.”*

Η Επιτροπή συνεκτίμησε επίσης τις θέσεις της ECCO, η οποία ανέφερε ότι κατασκευάζει άνετα παπούτσια τα οποία όμως δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε ως ανατομικά ούτε ως ορθοπεδικά και δεν διαφημίστηκαν ούτε προωθήθηκαν ποτέ ως τέτοια, ούτε κατατάχθηκαν σε κάποια ειδική και ξεχωριστή κατηγορία.

Στο πλαίσιο εξέτασης της σχετικής αγοράς προϊόντος, η Επιτροπή σημείωσε ότι το περιοδικό “Shoe Intelligence” το οποίο καταπιάνεται με την Ευρωπαϊκή αγορά υποδημάτων, σε έρευνα που δημοσίευσε τον Οκτώβριο του 2015, κατατάσσει τα υποδήματα ECCO στην κατηγορία International Lifestyle Casual Footwear Market. Άλλα υποδήματα που συμπεριλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία, είναι τα Clarks, Crocs, Wolverine Lifestyle, GEOX, Birkenstock, Dr. Martens, Rockport, Stonelly, Vagabond, Berkemann Group, Camel Active, The Flexx, Callaghan κ.ά.

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε ότι, για σκοπούς καθορισμού της σχετικής αγοράς προϊόντων, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας εξετάστηκε ο μέσος όρος τόσο των λιανικών όσο και των χονδρικών τιμών των ανδρικών και γυναικείων υποδημάτων ξεχωριστά για τις ακόλουθες εμπορικές επωνυμίες MEPHISTO, HOTTER, SALAMANDER, ARA SHOES, CAPRICE, GEOX, ECCO, RIEKER SCHUH AG, WOTMANN, SANITA ,ROGER, AGATHAGGELOU και RUN FENG SHOES. Η Επιτροπή, μελετώντας την έρευνα που διεξήχθη διαπίστωσε ότι υπάρχουν αρκετές επωνυμίες υποδημάτων, οι τιμές των οποίων κυμαίνονται στα ίδια

επίπεδα με αυτές των υποδημάτων ECCO όπως είναι για παράδειγμα τα GEOX, ARA SHOES, SALAMANDER, CAPRICE και τα HOTTER, ήτοι γύρω στα €100 λιανική τιμή. Τα MEPHISTO είναι πιο ακριβά, αφού αυτά φθάνουν κατά μέσο όρο τα €175 λιανική τιμή, ενώ τα RUN FENG SHOES είναι πολύ πιο φθηνά.

Σε σχέση με τον καθορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντων, η Επιτροπή σημείωσε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην υπόθεση Charles Jourdan⁷ αναφέρει ότι: «η κύρια δραστηριότητα του ομίλου είναι η παραγωγή και η πώληση υποδημάτων, και ειδικότερα των υποδημάτων μέσης και ανώτερης ποιότητας. Τα είδη μέσης κατηγορίας ποιότητας αντιστοιχούν χονδρικά σε μια κατηγορία λιανικών τιμών που κυμαίνεται μεταξύ 400 και 700 γαλλικών φράγκων, ενώ τα είδη υψηλής ποιότητας αντιστοιχούν σε περισσότερο από 700 γαλλικά φράγκα. Η διάκριση αυτή, αν και ατελής, επιτρέπει να ταξινομηθούν στην πρώτη κατηγορία τα είδη που φέρουν το σήμα *Seducta* και στη δεύτερη κατηγορία αυτά που φέρουν το σήμα *Charles Jourdan*, *Christian Dior* και *Xavier Danaud*. Ένα μέρος της παραγωγής υποδημάτων (περίπου 10 %) ανατίθεται υπεργολαβικά. Τα σήματα υποδημάτων που εμπορεύεται ο όμιλος *Charles Jourdan* είναι: *Charles Jourdan*, *Seducta*, *Christian Dior* και *Xavier Danaud* [...] Αντίθετα, αν ληφθεί υπόψη η αγορά υποδημάτων μέσης και ανώτερης κατηγορίας ποιότητας, μπορούμε να υπολογίσουμε ότι ο όμιλος αυτός κατέχει το 10% σχεδόν του γαλλικού συνόλου και το 2% περίπου του συνόλου της αγοράς αυτής στην Κοινότητα. Αυτή η οριοθέτηση της αγοράς δεν είναι αυστηρή, επιτρέπει όμως να τεθούν κατά μέρος τα υποδήματα που δεν κατασκευάζονται με βάση το δέρμα, καθώς και τα υποδήματα χαμηλής τιμής».

Εξετάζοντας τα πραγματικά και νομικά δεδομένα της υπό κρίση υπόθεσης, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα επώνυμα υποδήματα αποτελούν ξεχωριστή αγορά από αυτή των μη επώνυμων υποδημάτων. Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε ότι διάκριση μπορεί να γίνει αφού ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υποδημάτων αφού έχοντας υπόψη ότι δεν μπορούν όλα τα επώνυμα υποδήματα να είναι υποκατάστατα μεταξύ τους, θα πρέπει να γίνει διάκριση αφού ληφθούν υπόψη η ποιότητα αλλά και η τιμή τους. Επομένως πρέπει να υπάρξει σαφής διάκριση των υποδημάτων ECCO από τα υποδήματα κατώτερης ποιότητας και χαμηλότερης τιμής.

Επιπλέον, Επιτροπή αξιολογώντας τα εν λόγω κριτήρια διαπιστώνει ότι τα υποδήματα ECCO δεν αποτελούν μια μοναδική και εντελώς ξεχωριστή σχετική αγορά, αφού λαμβάνοντας υπόψη τη φήμη, την ποιότητα, και την τιμή τους διαπιστώνει ότι πρόκειται για υποδήματα τα οποία ξεχωρίζουν μεν για την άνεση

---

⁷ Απόφαση της Επιτροπής της 2ας Δεκεμβρίου 1988 αναφερόμενη σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.697, *Charles Jourdan*) (IV/31.697, *Charles Jourdan*)

τους, απορροφούν τους κραδασμούς αλλά δεν είναι ούτε ανατομικά, ούτε ορθοπεδικά ούτε έχουν οποιαδήποτε άλλα μοναδικά χαρακτηριστικά που θα επέτρεπε την κατάταξη τους σε μια εντελώς ξεχωριστή κατηγορία.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως προκύπτει από την προκαταρκτική έρευνα, σε αυτή την κατηγορία μπορούν να ενταχθούν και άλλα επώνυμα (brand) υποδήματα τα οποία έχουν όμοια χαρακτηριστικά καθώς είναι όμοιας ποιότητας (χαρακτηρίζονται κυρίως για την άνεση τους) αλλά ταυτόχρονα κυμαίνονται μεταξύ συγκεκριμένων λιανικών τιμών – που δεν συγκαταλέγονται ούτε στα πολύ ακριβά, ούτε στα πολύ φθηνά. Μάλιστα η SMK εμπορεύεται ήδη κάποια από τα εν λόγω υποδήματα, ενώ υπάρχουν και άλλα τα οποία δεν αντιπροσωπεύονται καθόλου στην κυπριακή αγορά και πιθανό να μπορούσε η SMK να προμηθευτεί.

Επώνυμα υποδήματα που θα μπορούσαν να ενταχθούν στην κατηγορία του άνετου παπουτσιού είναι, μεταξύ άλλων τα Hotter, Geox, SALAMANDER, Clarks, Gabor, και πολλά άλλα.

Ως εκ των ανωτέρω, για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης η Επιτροπή ορίζει τη σχετική αγορά προϊόντος ως την αγορά του άνετου, καθημερινού και επώνυμου υποδήματος το οποίο αποτελεί διακριτή αγορά από αυτήν του μη επώνυμου υποδήματος και το οποίο συγκαταλέγεται στα υποδήματα μέσης ποιότητας και τιμής, ενώ δεν κρίνεται απαραίτητος ο περαιτέρω διαχωρισμός της αγοράς για σκοπούς της παρούσας υπόθεσης.

- **Σχετική γεωγραφική αγορά**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη σχετική ανακοίνωσή της⁸ ορίζει ότι «η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».

Αναφορικά με τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς, σύμφωνα με πάγια νομολογία των Δικαστηρίων της Ένωσης, η γεωγραφική αγορά μπορεί να οριστεί ως το έδαφος εντός του οποίου όλες οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε παρεμφερείς συνθήκες ανταγωνισμού, όσον αφορά τα σχετικά προϊόντα, χωρίς αυτό να απαιτεί να είναι απολύτως ομοιογενείς οι αντικειμενικές συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Αρκεί λοιπόν οι συνθήκες ανταγωνισμού να είναι παρεμφερείς ή

---

⁸ Ανακοίνωση Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς, ΕΕ C 372 της 3.12.1997.

επαρκώς ομοιογενείς⁹ και συνεπώς, μόνο οι περιοχές όπου οι συνθήκες είναι ετερογενείς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν μια ενιαία αγορά.

Μια επιχείρηση ή ένας όμιλος επιχειρήσεων δεν μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τους υφιστάμενους όρους πώλησης, όπως είναι για παράδειγμα οι τιμές, αν είναι εύκολο για τους πελάτες της να στραφούν σε άλλα προϊόντα υποκατάστασης ή σε προμηθευτές που είναι εγκατεστημένοι αλλού¹⁰.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι, στους παράγοντες που επιτρέπουν τον προσδιορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς περιλαμβάνονται η φύση και τα χαρακτηριστικά των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, η ύπαρξη φραγμών στην είσοδο στην αγορά, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, οι ουσιαστικές διαφορές στα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων μεταξύ γειτονικών γεωγραφικών περιοχών ή οι σημαντικές διαφορές ως προς τις τιμές.

Ζήτημα επομένως αποτελεί στην προκειμένη περίπτωση εάν η σχετική γεωγραφική αγορά αφορά το σύνολο της κυπριακής επικράτειας ή αν αφορά την περιοχή της Λεμεσού. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας εταιρείας η γεωγραφική αγορά αφορά την Κυπριακή επικράτεια και ειδικότερα την πόλη της Λεμεσού.

Στη σχετική αγορά υποδημάτων, χαρακτηριστικό γνώρισμα της οποίας είναι η ανυπαρξία νομικών ή πραγματικών εμποδίων, δραστηριοποιούνται πολλές επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε περισσότερες από μια επαρχίες στην Κύπρο, όπου οι όροι εγκατάστασης είναι επαρκώς ομοιογενείς.

Οι προτιμήσεις εξάλλου των καταναλωτών παρουσιάζουν ομοιογένεια στο σύνολο της Κυπριακής επικράτειας και αυτό μπορεί να καταδειχθεί από το γεγονός ότι οι πολυεθνικές εταιρείες επώνυμων υποδημάτων διατηρούν καταστήματα σε περισσότερες από μια επαρχίες ανά το παγκύπριο εισάγοντας ταυτόσημα είδη υπόδησης που προσφέρονται σε όμοιες τιμές. Όμοιες επίσης είναι και οι φορολογικές επιβαρύνσεις. Προς επίρρωση των πιο πάνω, σημειώνεται ότι οι διαφημιστικές καμπάνιες που γίνονται μέσω των ΜΜΕ (εφημερίδες, περιοδικά, ραδιόφωνο ή τηλεόραση) γίνονται κατά βάση σε Παγκύπρια εμβέλεια.

Η Επιτροπή για σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, η οποία αφορά το άρθρο 6(2) του Νόμου, ορίζει ως σχετική γεωγραφική αγορά στην υπό κρίση περίπτωση την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφού οι συνθήκες ανταγωνισμού στις

---

⁹ Υπόθεση 27/76, *United Brands εναντίον Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, [1979] Συλλογή 207, σκέψη 44 και 53.

¹⁰ *ibid*

περιγραφόμενες σχετικές αγορές προϊόντος χαρακτηρίζονται από επαρκή ομοιογένεια.

6. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

6.1 Επιχείρηση

Ο Νόμος στο άρθρο 2 δίδει την ακόλουθη ερμηνεία όσον αφορά τον ορισμό της επιχείρησης:

«επιχείρηση» περιλαμβάνει, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.¹¹

Σύμφωνα με νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής «ΔΕΕ») στην υπόθεση **Commission v Italy**¹², οικονομική δραστηριότητα ορίζεται ως «κάθε δραστηριότητα η οποία συνίσταται στην προσφορά αγαθών και στην παροχή υπηρεσιών».

Στην προκειμένη περίπτωση, οι καταγγελλόμενες εταιρείες ECCO SKO A/S, ECCO EMEA SALES SE, ECCO EMEA B.V. και KRM (Cyprus) Ltd, που ανήκουν στον όμιλο εταιρειών ECCO δύνανται να θεωρηθούν επιχειρήσεις υπό την έννοια του Νόμου, καθότι ασκούν οικονομικής και εμπορικής φύσεως δραστηριότητες σε ότι αφορά την εμπορία, λιανική και χονδρική πώληση των ομώνυμων υποδημάτων, διαθέτοντας αυτονομία οικονομικής δράσης στην αγορά. Επίσης φέρουν όλους τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από την ανάληψη της εν λόγω δραστηριότητας. Ως εκ των ανωτέρω, οι εν λόγω εταιρείες που συναποτελούν τον όμιλο εταιρειών ECCO δύνανται να χαρακτηριστούν ως επιχειρήσεις κατά την έννοια του Νόμου.

6.2 Νομική αξιολόγηση της καταγγελλόμενης συμπεριφοράς

Σύμφωνα με το άρθρο 6(2) του υπό αναφορά Νόμου:

«Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, στην οποία βρίσκεται προς αυτή ή αυτές μία επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη, προμηθευτή, παραγωγού, αντιπροσώπου, διανομέα ή εμπορικού συνεργάτη τους, ακόμη κι ως προς ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών, και δε διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση.

Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης μπορεί να συνίσταται ιδιαίτερα στην επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγής, στην εφαρμογή

¹¹ Σύμφωνα με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου αρ. 13(Ι)/2008 ως έχει τροποποιηθεί με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού (Τροποητικός) Νόμος αρ. 41(Ι)/2014.

¹² Υπόθεση C-118/85 Commission v Italy [1987] ECR, I-02599.

διακριτικής μεταχείρισης ή στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων».

Η Επιτροπή σημείωσε ότι η εφαρμογή του άρθρου 6(2) απαιτεί τη συνδρομή ενός αντικειμενικού και ενός υποκειμενικού στοιχείου. Το αντικειμενικό στοιχείο συνίσταται στην ύπαρξη σχέσεως μεταξύ δύο επιχειρήσεων, ικανής να δημιουργήσει όρους οικονομικής εξάρτησης και το υποκειμενικό συνίσταται στην καταχρηστική, εκ μέρους του ισχυρού μέρους, εκμετάλλευση αυτής της σχέσεως. Σύμφωνα με πρακτική και νομολογία, προκύπτει ότι για να στοιχειοθετηθεί η συγκεκριμένη παράβαση, θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά¹³ οι κάτωθι προϋποθέσεις:

(α) Σχέση οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκεται μια επιχείρηση από άλλη επιχείρηση από την οποία προμηθεύεται η εξαρτώμενη ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών και η οποία κατέχει θέση: προμηθευτή, πελάτη, παραγωγού, αντιπροσώπου, διανομέα ή εμπορικού συνεργάτη.

(β) Απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης, υπό την έννοια ότι δεν προσφέρονται καθόλου εναλλακτικές λύσεις ή οι υπάρχουσες συνδέονται με σοβαρά μειονεκτήματα για την εξαρτώμενη επιχείρηση, δηλαδή δεν μπορεί να προμηθευτεί τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες από άλλη πηγή ή εάν μπορεί, όχι με τους ίδιους αλλά με δυσμενέστερους όρους, που θα έχουν ως αποτέλεσμα την περιέλευση της εξαρτώμενης επιχείρησης σε δυσμενή έναντι των ανταγωνιστών της θέση, αφού μειώνεται έτσι σημαντικά η ικανότητά της να αντεπεξέλθει στον ελεύθερο ανταγωνισμό, πράγμα που μπορεί να την οδηγήσει ακόμη και σε αδυναμία να συνεχίσει την λειτουργία της¹⁴.

(γ) Καταχρηστική εκμετάλλευση της εν λόγω εξάρτησης υφίσταται όταν η ισχυρή επιχείρηση από την οποία μια ή περισσότερες επιχειρήσεις εξαρτώνται, εκμεταλλεύεται την ισχύ, την οποία της δίνει η αδυναμία της εξαρτημένης επιχείρησης να διαθέτει άλλη ισοδύναμη εναλλακτική λύση και να αποκομίζει οφέλη για την ίδια και εις βάρος της εξαρτημένης επιχείρησης, τα οποία δεν θα αποκόμιζε αν υπήρχε εναλλακτική λύση για την εξαρτώμενη επιχείρηση. Η καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, συνίσταται ιδίως στην επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγής, στην εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης ή στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων.

¹³ Βλ. Απόφαση Επιτροπής 4/2010 I&A Μυλωνά Λτδ εναντίον της εταιρείας EXXON MOBIL CYPRUS LTD και της εταιρείας Lukoil Cyprus Ltd για άρνηση παροχής πετρελαιοειδών.

¹⁴ Βλ. σχετική απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 297/IV/2006 και 450/V/2009.

(I) Σχέση Οικονομικής εξάρτησης

Η έννοια της οικονομικής εξάρτησης προϋποθέτει αφενός την ύπαρξη μιας ισχυρής επιχείρησης η οποία κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή και αφετέρου την ύπαρξη μιας εξαρτημένης επιχείρησης¹⁵. Σημειώνεται ότι η εν λόγω διάταξη, δεν αξιώνει την κατοχή δεσπόζουσας θέσης από μια επιχείρηση αλλά απλώς σχέση πελάτη ή προμηθευτή, παραγωγού, αντιπροσώπου, διανομέα ή εμπορικού συνεργάτη, ανεξαρτήτως οικονομικής ισχύος των συμβαλλόμενων επιχειρήσεων. Πάντως δεν αποκλείεται σε κάθε περίπτωση η προστασία ενός νέου εμπόρου (new comer) που επιθυμεί να εισέλθει στην σχετική αγορά και αιτείται να εφοδιαστεί με ένα προϊόν¹⁶. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η απόδειξη βέβαια της εξάρτησης, καθίσταται δυσχερέστερη σε σχέση με εκείνο τον έμπορο που διατηρούσε συμβατική σχέση με τον προμηθευτή.

Η οικονομική εξάρτηση διαπιστώνεται αφού ληφθούν υπόψη και συνυπολογιστούν διάφορα κριτήρια μεταξύ των οποίων, η μακροχρόνια ή αποκλειστική συνεργασία μεταξύ των μερών, οι επενδύσεις που έχει πραγματοποιήσει ο έμπορος για να προωθήσει τα προϊόντα της επιχείρησης από την οποία εξαρτάται και το τμήμα του κύκλου εργασιών της εξαρτώμενης επιχείρησης.

Σχέση οικονομικής εξάρτησης εμπόρου από προμηθευτή μπορεί να προκύπτει από το γεγονός ότι ο πρώτος έχει λόγω των επενδύσεων, στις οποίες έχει προβεί, προσαρμοστεί στις ανάγκες διάθεσης των προϊόντων του δεύτερου, ώστε δεν θα μπορούσε χωρίς ιδιαίτερες οικονομικές θυσίες να στραφεί σε εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού¹⁷. Οικονομική εξάρτηση υφίσταται επίσης και όταν ο μέχρι τότε πελάτης και μεταπωλητής των προϊόντων συγκεκριμένης επιχείρησης, για να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά άλλους μεταπωλητές/διανομείς όμοιων προϊόντων έχει την ανάγκη των προϊόντων της συγκεκριμένης επιχείρησης. Και αυτό διότι τα προϊόντα της τελευταίας αναμένεται από τους καταναλωτές να συγκαταλέγονται οπωσδήποτε μεταξύ των προϊόντων, από τα οποία θα μπορούν να επιλέξουν.

(α) Συναλλακτική Σχέση

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι στην προκειμένη περίπτωση, υπήρχε σχέση πελάτη – προμηθευτή καθώς η SMK συνεργαζόταν επί σειρά ετών με την εταιρεία ECCO. Κατά το χρονικό διάστημα της συνεργασίας τους, τα εμπλεκόμενα μέρη είχαν συνάψει 2 συμβάσεις. Η Επιτροπή ειδικότερα σημείωσε τα ακόλουθα:

¹⁵ Βλ. Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 395/V/2008 και 145/II/2000.

¹⁶ Απόφαση Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 2498/2010.

¹⁷ Βλ. Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 11/1995.

Η πρώτη σύμβαση υπεγράφη τον Απρίλιο του 2005 και η ECCO Sko A/S παραχώρησε το δικαίωμα αποκλειστικής διανομής των προϊόντων ECCO στην καταγγέλλουσα για την επαρχία Λεμεσού. Η εν λόγω συμφωνία είχε υπογραφεί για αόριστο χρονικό διάστημα ενώ το κάθε συμβαλλόμενο μέρος θα μπορούσε να τερματίσει αυτήν κατόπιν προειδοποίησης τουλάχιστον 6 μηνών.

Ακολούθως, η ECCO προσπάθησε να αποσύρει τη συμφωνία του 2005 και να συνάψει μια νέα συμφωνία, περιορισμένης διάρκειας. Η δεύτερη σύμβαση υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2009, κατόπιν έντονων συζητήσεων και αντιδράσεων από την SMK, η οποία δεν αποδεχόταν την περιορισμένη διάρκεια της σύμβασης. Ο όρος 7.1 σχετικά με το χρόνο ισχύος αυτής, διαμορφώθηκε ως ακολούθως: «The Retailer Agreement takes effect on 01.09.2009, and remains in force until 30.08.2014 (5 years). If ECCO has not terminated the contact by 31.05.2014, the contract is automatically renewed for another 5 year period until 30.08.2019». Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την εν λόγω σύμβαση (όρος 2.1), «[...] η ECCO δια της παρούσας παραχωρεί στον Μεταπωλητή το μη αποκλειστικό δικαίωμα εμπορίας και πώλησης υποδημάτων και αξεσουάρ της μάρκας ECCO, τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ECCO [...] οποιαδήποτε στιγμή από την τοποθεσία που ορίζεται στην παράγραφο 3.1.3.» Στην παράγραφο 3.1.3 σημειώνονται 5 εμπορικές οδοί στην επαρχία Λεμεσού.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι αν και η SMK πωλούσε προϊόντα ECCO από το 1986, εντούτοις, δεν είχε άμεση συνεργασία με τον όμιλο εταιρειών ECCO παρά μόνο έμμεση, μέσω τρίτων διανομέων ή αδειούχων. Ειδικότερα, το 1984 η εταιρεία ECCO εισήλθε στην Κυπριακή αγορά συνάπτοντας σχετική σύμβαση με την κυπριακή εταιρεία Alfa Shoe Co. Ltd στην οποία και παρείχε άδεια χρήσης για παραγωγή και διανομή των υποδημάτων ECCO.

Παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της SMK, η οποία τοποθετεί την αρχή της συνεργασίας της με την ECCO κατά το 1986, φαίνεται ότι αυτή συμβλήθηκε αρχικά με την Alfa Shoe Co. Ltd και όχι με την ίδια την ECCO. Η Alfa Shoe Co. Ltd ήταν εταιρεία στην οποία η ECCO παρείχε άδεια χρήσης τόσο για κατασκευή όσο και για διανομή των ομώνυμων υποδημάτων στην Κυπριακή αγορά. Η ECCO δεν επέμβαινε στα επιχειρηματικά πλάνα, τις δραστηριότητες και επιλογές της Alfa Shoe Co. Ltd, καθώς αυτή ήταν ανεξάρτητη εταιρεία.

Ακολούθως, τα δικαιώματα διανομής παραχωρήθηκαν από 1/3/2000 στην ECCO Service and Consulting ApS η οποία, επίσης δεν ανήκε στον όμιλο εταιρειών ECCO. Ιδιοκτήτης της εν λόγω εταιρείας ήταν ο [...].*

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε πως όταν η SMK απέστειλε επιστολή παραπόνων στις 20/6/2002 προς τη μητρική εταιρεία του ομίλου ECCO, η τελευταία υπέδειξε ότι τυχόν προβλήματα θα πρέπει να επιλυθούν με τον κ. [...], ιδιοκτήτη της ECCO Service and Consulting ApS, καθώς η ίδια δεν εμπλέκετο στο όλο ζήτημα. Χαρακτηριστικά η SMK ανέφερε: «*Our company S.M&K Constantinou Ltd is trading exclusively with ECCO Shoes for the last 10 years. At the start, we operate one shop and by 2000 we had four shops. At the end of 2001, we opened a fifth shop, sales during 2001 were around 22000 pairs of shoes. We regret to inform you that, for the last one and a half years we are encountering problems with your agents in Cyprus. We have tried repeatedly to find a solution but there was no response from them. We would like to discuss the matter with you further, so as to formulate a constructive mode of co-operation between us and for this reason we would like to request a meeting with you in an effort to find a solution that will benefit both parts...*».

Η μητρική εταιρεία του ομίλου ECCO σε απαντητική της επιστολή ημερομηνίας 21/6/2002 σημείωσε ότι: «*We have received your fax dated 20/6/2002. As this is solely a matter between you and Mr. [...] and does not involve our company at all, we must ask you to contact Mr. [...] directly.*»

Από τα ως άνω πραγματικά περιστατικά διαφαίνεται ότι ο όμιλος εταιρειών ECCO δεν είχε οποιαδήποτε ανάμειξη μεταξύ των διαφορών που προέκυπταν ανάμεσα σε εταιρείες στις οποίες παρείχε άδεια χρήσης ή παραχωρούσε τα δικαιώματα διανομής και τις εταιρείες με τις οποίες συμβαλλόταν όπως ήταν η SMK. Ως εκ τούτου, προκύπτει ότι η ECCO δεν θεωρούσε τον εαυτό της συμβαλλόμενο μέρος και συνεπώς απείχε από οποιοσδήποτε ενέργειες για επίλυση τυχόν προβλημάτων ή/και διενέξεων.

Από τα πιο πάνω, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών, ξεκίνησε μετά το 2004, όταν δηλαδή η ECCO Sko A/S ανέλαβε τα δικαιώματα διανομής των ομώνυμων υποδημάτων. Από το 2004 και έπειτα, η ECCO διόρισε ένα αντιπρόσωπο στην Κύπρο ο οποίος ανέλαβε τις πωλήσεις μέχρι και το 2008, οπότε και ιδρύθηκε η ECCO Cyprus Ltd ως θυγατρική της ECCO Sko A/S.

---

* Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στο σύνολο του κειμένου της παρούσας απόφασης είτε καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο είτε καλύπτονται από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 679/2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο [...].

Υπό το φως των ως άνω δεδομένων, προκύπτει ότι τα εμπλεκόμενα στην υπό κρίση υπόθεση μέρη, διατηρούσαν συμβατική σχέση από τότε που η ίδια η ECCO δραστηριοποιήθηκε στην κυπριακή αγορά, δηλαδή το 2005.

Επισημαίνεται περαιτέρω ότι η Επιτροπή, σε προηγούμενες αποφάσεις της κατέληξε ότι, δεκαετής συνεργασία ήταν ικανή να θεμελιώσει σχέση οικονομικής εξάρτησης¹⁸. Συνακόλουθα, η Επιτροπή κρίνει ότι η εν λόγω συναλλακτική σχέση δύναται να χαρακτηριστεί ως μακροχρόνια διότι κράτησε περί τα 10 συναπτά έτη.

(β) Επενδύσεις

Η Επιτροπή σημείωσε ότι ένα άλλο κριτήριο για να διαπιστωθεί αν υπάρχει σχέση οικονομικής εξάρτησης είναι οι επενδύσεις στις οποίες προέβη η εξαρτώμενη επιχείρηση με σκοπό να συναλλάσσεται με μια άλλη επιχείρηση. Οι επενδύσεις αυτές δέον να είναι όχι μόνο σημαντικές αλλά ιδίως, προσαρμοσμένες ειδικά για τα προϊόντα της επιχείρησης από την οποία προκύπτει η εξάρτηση και να είναι άμεσα συνδεδεμένες με την προώθηση των προϊόντων της¹⁹. Αν αντίθετα, οι επενδύσεις αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και προς εξυπηρέτηση άλλων προϊόντων ή δικτύων, τότε δεν λαμβάνονται υπόψη ως κριτήριο σχέσης οικονομικής εξάρτησης.

Η SMK υποστήριξε ότι, από της ενάρξεως προμήθειας και εμπορίας των προϊόντων ECCO, επένδυσε σε καταστήματα, εξοπλισμό, διαφήμιση και προώθηση των προϊόντων ECCO περί το €[...]. Όπως ισχυρίζεται η SMK, το 1998, και αφού οι πωλήσεις των υποδημάτων ECCO σημείωναν μεγάλη επιτυχία, η SMK προχώρησε σε περαιτέρω επενδύσεις, μεταφέροντας το ένα εκ των δύο υφιστάμενων καταστημάτων της σε εμπορικό δρόμο στη Λεμεσό και ανοίγοντας ένα ακόμα νέο κατάστημα. Το ύψος των επενδύσεων αυτών ανήλθε σύμφωνα με την καταγγέλλουσα στις €[...].

Η SMK ισχυρίστηκε ακόμα ότι το 2000 πραγματοποίησε περαιτέρω επενδύσεις, όταν αγόρασε ολόκληρο το στοκ του τρίτου της καταστήματος, το οποίο και μετέφερε σε άλλο κατάστημα (το ύψος της εν λόγω επένδυσης ανήλθε στις €[...]), ενώ παράλληλα αναβάθμισε και τα δύο υφιστάμενα τότε καταστήματα της (το ύψος της εν λόγω επένδυσης -εξοπλισμού και διαφήμισης- ανήλθε στις €[...]). Επιπρόσθετα, κατόπιν έντονων πιέσεων και απαιτήσεων από την ECCO όπως ισχυρίζεται η SMK, αναγκάστηκε περί τα μέσα του 2001 να ανοίξει και τέταρτο κατάστημα. Το συνολικό κόστος των επενδύσεων αυτών που πραγματοποιηθήκαν από την SMK το 2000 και

¹⁸ Απόφαση της ΕΠΑ με αρ 38/2014: Καταγγελία της εταιρείας Great Minds Marketing & Public Relations Co. Ltd εναντίον της εταιρείας Crabtree & Evelyn (Overseas) Ltd (αρ. φακ. 11.17.013.14).

¹⁹ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 145/II/2000, Καρέλια, II (επικυρώθηκε από Διοικητ. Εφ.Αθηνών 6009/2001).

2001, ανήλθαν περί τις €[...]. Επιπρόσθετα, όπως υπέδειξε η SMK, κατά το 2005, κατόπιν πιέσεων και απαιτήσεων της εταιρείας ECCO, μετέφερε ένα εκ των καταστημάτων της στην οδό Ανεξαρτησίας, έναν από τους πιο εμπορικούς δρόμους της Λεμεσού. Το κόστος της επένδυσης αυτής που ολοκληρώθηκε το 2007, στοίχισε συνολικά €[...] εκ των οποίων οι €[...] καταβλήθηκαν σε υπεραξία της επιχείρησης (δηλαδή φήμη και πελατεία της επιχείρησης-«αέρα») €[...] σε εξοπλισμό και έπιπλα.

Περαιτέρω, ως απόδειξη της έντονης εξάρτησης της από την ECCO, η SMK ισχυρίστηκε ότι το 2000 τερμάτισε τη λειτουργία δικού της εργοστασίου παραγωγής υποδημάτων και/ή άλλων προϊόντων με την προσδοκία διατήρησης της μεταξύ τους συνεργασίας. Παρόλο που ο τερματισμός του εργοστασίου δεν πραγματοποιήθηκε κατόπιν απαίτησης της ECCO, εντούτοις σύμφωνα με την SMK, από τη στιγμή που η ECCO δεν επέτρεπε στη SMK την πώληση και προώθηση μέσω των καταστημάτων της άλλων προϊόντων εκτός των ECCO, η λειτουργία του εργοστασίου ήταν ασύμφορη με αποτέλεσμα να οδηγηθεί στο κλείσιμο. Παρόλα αυτά όπως υπέδειξε η SMK, η ECCO επανήλθε το 2002 με νέα συμφωνία με την οποία, της επιτράπηκε να πωλεί παράλληλα με τα δικά της προϊόντα και άλλες επωνυμίες προϊόντων.

Περαιτέρω, η SMK ισχυρίστηκε ότι το όνομα της είναι συνυφασμένο με τα προϊόντα αυτά. Ειδικότερα, ισχυρίστηκε ότι αποτέλεσμα των επενδύσεων και της συνέπειας της SMK στις πωλήσεις υποδημάτων ECCO και της δημιουργίας και διατήρησης καταστημάτων στη Λεμεσό αλλά και την καθιέρωση σταθερού πελατολογίου των προϊόντων ECCO, έχουν συνδεθεί τα καταστήματά της με την πώληση και προώθηση των εν λόγω προϊόντων και οι πελάτες της έχουν την προσδοκία ότι τα προϊόντα ECCO συγκαταλέγονται και θα συνεχίσουν να συγκαταλέγονται μεταξύ των προϊόντων που διαθέτει η καταγγέλλουσα στα καταστήματά της.

Η Επιτροπή σημείωσε τα όσα η ECCO ανέφερε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας σε σχέση με τις επενδύσεις της SMK, τα οποία έχουν ως ακολούθως:

“Part of ECCO concepts is the uniform look of the branded sales area, which includes fixtures and fittings. SMK Constantinou Ltd as well as other retailers have been asked to purchase fixtures and fittings for the branded sales area, when they started selling ECCO products at a new location. However, we have not been able to find documentation that SMK Constantinou Ltd has purchased new fixtures and fittings during the period of time since ECCO took over the distribution in 2004, meaning any investments would have to be prior to this and thus more than 10 years ago. ECCO does not have the documentation regarding this. As SMK Constantinou Ltd have asked to be compensated for investments done when opening the stores

(all prior to 2004) we have asked for documentation but such has never been provided.

There would have been expenses for marketing materials including advertisements in the local papers etc. to promote the ECCO products in addition to the marketing done by ECCO itself, however this is not something that ECCO has ever been provided with the documentation for so ECCO is unable to submit such documentation.”

Σε ότι αφορά τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από μια επιχείρηση και το πως αυτές αξιολογούνται υπό το πρίσμα του άρθρου 6(2) του Νόμου, η Επιτροπή επισήμανε ότι στην υπόθεση *Great Minds*²⁰, κατέληξε ότι οι επενδύσεις στις οποίες προέβη η εν λόγω εταιρεία, που σχετίζονταν με τη διακόσμηση του καταστήματος της, (αγορά επίπλων και αναλώσιμων προϊόντων), την προώθηση των προϊόντων, την πρόσληψη και κατάρτιση προσωπικού, παρόλο που αυτές ήταν άμεσα συνυφασμένες με την προώθηση των προϊόντων της *Crabtree & Evelyn*, εντούτοις δεν μπορούσαν να θεωρηθούν επενδύσεις που είχαν σκοπό την προσαρμογή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κάποιου εμπόρου, αλλά αποτελούσαν συνήθεις επενδύσεις, τις οποίες θα πραγματοποιούσε οποιοσδήποτε αποφάσιζε να δραστηριοποιηθεί σε οποιοδήποτε τομέα χονδρικών ή λιανικών πωλήσεων.

Σχετική με το εν λόγω ζήτημα είναι και η απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού στην υπόθεση *Θωμαΐδου* κατά της *British American Tobacco*²¹ όπου σημειώθηκε ότι: «*Ακολούθως, όσον αφορά στις επενδύσεις στις οποίες προέβη η επιχείρηση της ΘΩΜΑΪΔΟΥ η ίδια δήλωσε ότι είχε προβεί σε ειδικές επενδύσεις, αλλαγή μαγαζιού (μετεγκατάσταση της επιχείρησης) και αγορά εξοπλισμού, όπως ράφια, πάγκοι, βιτρίνες, σύστημα ασφαλείας, ηλεκτρικά ρολά, συναγερμό, ηλεκτρονικό υπολογιστή και προγράμματος για παροχή πληροφοριών σχετικά με τις πωλήσεις και τις τοποθετήσεις των σημάτων της BAT. Τέλος, διέθετε ιδιόκτητο φορτηγό για τις διανομές των προϊόντων.*

Από τις ανωτέρω επενδύσεις δεν προκύπτει ότι η καταγγέλλουσα ήταν προσαρμοσμένη αποκλειστικά στις ανάγκες εμπορίας των προϊόντων της BAT, ούτε ότι αυτές ήταν ιδιαίτερες επενδύσεις (ράφια, βιτρίνες, συναγερμός, Η/Υ) για την εμπορία αποκλειστικά των καπνικών προϊόντων, ώστε να μην μπορεί να στραφεί σε

²⁰ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 38/2014: Καταγγελία της εταιρείας *Great Minds Marketing & Public Relations Co. Ltd* εναντίον της εταιρείας *Crabtree & Evelyn (Overseas) Ltd*.

²¹ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού αριθμός 493/VI/2010: Η υπ'αρ. πρωτ. 4663/25.7.2006 καταγγελία της «*Θωμαΐδου Δ. Μαρία* είδη παντοπωλείου - είδη κυνηγιού - τσιγάρα» κατά της «*British American Tobacco ΕΛΛΑΣ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία Καπνικών Προϊόντων*», για παράβαση των άρθρων 1, 2 του ν.703/77, όπως ισχύει.

εναλλακτικές πηγές προμήθειας χωρίς να υποστεί σοβαρές οικονομικές θυσίες [βλ. ΕΑ 450/V/2009]. Επίσης, η υποδομή που διέθετε και διαθέτει η καταγγέλλουσα (δίκτυο, δομή επιχείρησης, γνώσεις της τοπικής αγοράς) θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να διακινεί είτε τα προϊόντα της ΒΑΤ με μικρότερο κέρδος είτε ανταγωνιστικά της ΒΑΤ προϊόντα».

Η Επιτροπή, στη βάση των ενώπιον της στοιχείων, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η SMK είχε συμβληθεί με άλλη εταιρεία από την έναρξη των δραστηριοτήτων της στην κυπριακή αγορά και όχι με εταιρεία που να ανήκει στον όμιλο εταιρειών ECCO. Επομένως, οι επενδύσεις τις οποίες ισχυρίζεται ότι πραγματοποίησε η ECCO πριν το 2004, προτού δηλαδή ο όμιλος ECCO δραστηριοποιηθεί στην Κυπριακή αγορά, ήταν γενικές επενδύσεις για καταστήματα πώλησης ειδών υπόδησης και αξεσουάρ όπως ράφια, βιτρίνες και άρα δεν θεωρούνται ότι έγιναν για σκοπούς προσαρμογής στις ανάγκες του ομίλου ECCO, ώστε σε περίπτωση τερματισμού της συμφωνίας, αυτές να καθίστανται άχρηστες.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή καταλήγει ότι οι επενδύσεις που πραγματοποίησε η SMK αναφορικά με τα προϊόντα της ECCO και οι οποίες μπορούν να ληφθούν υπόψη υπό το δίκαιο του ανταγωνισμού και ειδικότερα υπό την έννοια του άρθρου 6(2) του Νόμου είναι αυτές που πραγματοποιήθηκαν μετά το 2004, αφότου δηλαδή ξεκίνησε η μεταξύ τους συμβατική σχέση.

Επομένως, ο τερματισμός της λειτουργίας του εργοστασίου της SMK δεν μπορεί να ληφθεί ως μέρος της “θυσίας” στην οποία είχε προβεί για να προσαρμόσει την επιχείρησή της στα προϊόντα της ECCO. Η Επιτροπή σημείωσε ότι, από τη στιγμή που η άμεση συνεργασία της με την SMK άρχισε το 2004, δεν θα μπορούσε η ECCO να είχε θέσει περιοριστικούς όρους στην εν λόγω εταιρεία, έστω δια της απαγόρευσης της να προωθήσει και εμπορευτεί άλλες επωνυμίες, 4 χρόνια προηγουμένως.

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή παρατήρησε ότι, η SMK, στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας υπέδειξε ότι οι επενδύσεις που πραγματοποίησε το 2005 για μεταφορά του καταστήματος της στον πλέον εμπορικό δρόμο της Λεμεσού, την οδό Ανεξαρτησίας, που ολοκληρώθηκε το 2007 έχουν αποσβεστεί και ότι σε αυτές δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τις πωλήσεις άλλων υποδημάτων. Συγκεκριμένα, η SMK σημείωσε ότι: *«Τα περιουσιακά στοιχεία έχουν αποσβεστεί ως επίσης και η επένδυση που έγινε με την αγορά της Γ. Αντωνίου αφού έγινε συγχώνευση των δύο εταιρειών».*

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υπάρχουν ειδικές ή αναπόσβεστες επενδύσεις. Παρόλα αυτά, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι στο πλαίσιο

της προκαταρκτικής έρευνας εξετάστηκαν και τα άλλα στοιχεία που ενδεχομένως να θεμελιώνουν την ύπαρξη σχέσης οικονομικής εξάρτησης τα οποία αξιολογεί ως ακολούθως:

(γ) Ποσοστό Κύκλου εργασιών

Συναφές κριτήριο για τη θεμελίωση σχέσης οικονομικής εξάρτησης μπορεί να συνιστά και το τμήμα (ποσοστό) του κύκλου εργασιών της εξαρτώμενης επιχείρησης, το οποίο αντιστοιχεί στο προϊόν της επιχείρησης από την οποία προκύπτει η εξάρτηση. Σύμφωνα πάντως με σχετική νομολογία, ποσοστά της τάξης του 45%²², του 70%²³ και του 85%²⁴ κρίθηκαν επαρκή ώστε να στοιχειοθετηθεί, λαμβάνοντας υπόψη και άλλα κριτήρια, η ύπαρξη σχέσης οικονομικής εξάρτησης. Αντίθετα, μερίδια αγοράς της τάξης του 2%²⁵, 4%²⁶, 5-8%²⁷, 10%²⁸, και 16%²⁹ κρίθηκε ότι δεν είναι επαρκή για την στοιχειοθέτηση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης.

Σε σχέση με το τμήμα (ποσοστό) του κύκλου εργασιών της εξαρτώμενης επιχείρησης, η Επιτροπή στην απόφαση της με αρ. 42/2012³⁰ έκρινε πως: «[...] διαπιστώθηκε ότι, ο μέσος όρος του ποσοστού πωλήσεων της ALPHA ELECTRIC αναφορικά με τα προϊόντα που προμηθεύετο από τη FISSLER, σε σχέση με τις πωλήσεις των υπόλοιπων προϊόντων που εμπορεύετο κατά τα έτη 2005 μέχρι 2009, ήταν 43.67%, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος του ποσοστού του μεικτού κέρδους της καταγγέλλουσας εταιρείας ήταν 53.40%. [...] έχοντας υπόψη το γεγονός ότι πέραν του 50% του μεικτού κέρδους της ALPHA ELECTRIC κατά τα τελευταία πέντε χρόνια προερχόταν από προϊόντα που προμηθεύετο από τη FISSLER, η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη οικονομικής εξάρτησης ως προς το είδος των προϊόντων που παρέχει η FISSLER στην ALPHA ELECTRIC, κατά την έννοια του άρθρου 6(2) του Νόμου».

Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας προκύπτει να εξετάστηκε το ετήσιο ποσοστό του κύκλου εργασιών της εταιρείας SMK που αφορά τις πωλήσεις των προϊόντων της ECCO για τα έτη από το 2007 έως και τον Φεβρουάριο του 2015.

²² Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 18743/1992.

²³ Διοικητικό Εφετείο Αθηνών 2711/2009, σκέψη 6 (επικύρωσε μερικώς την 144/II/2000 Καρέλια Ι. 24 Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού 159/II/2000 Luxottica II, § V.3.α (επικυρωμένη από Διοικητικό Εφετείο Αθηνών 1232/2001).

²⁴ Απόφαση ΕΠΑ 42/2012 «Καταγγελία της εταιρείας Alpha Electric House Ltd εναντίον της εταιρείας Fissler GbH».

²⁵ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 11/1995, Σαμαρόπουλου.

²⁶ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 35/II/1999, Παπαϊωάννου.

²⁷ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 24/1996, ΖΟΥΖΟΥ.

²⁸ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 38/II/1999, Reemtsma (ΑσφΜ), §§ I και V.

²⁹ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 150/II/2000, Μαράντη, § IV (επικυρωμένη από ΔιοικΕφΑθ 1430/2002).

³⁰ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 42/2012: Καταγγελία της εταιρείας Alpha Electric House Ltd εναντίον της εταιρείας Fissler GbH.

Όπως προκύπτει από την εν λόγω ανάλυση τα υποδήματα ECCO προσέφεραν ένα αξιόλογο ποσοστό στο συνολικό κύκλο εργασιών της SMK αφού φαίνεται ότι για τα έτη από το 2007-2013 το ποσοστό των υποδημάτων ECCO αντιστοιχούσε σε ποσοστό πάνω από το 50% του συνολικού κύκλου εργασιών. Το ποσοστό αυτό αποτελεί ένα σημαντικό ποσοστό στο συνολικό κύκλο εργασιών της SMK, κριτήριο που συνδράμει υπέρ της διαπίστωσης της ύπαρξης σχέσης οικονομικής εξάρτησης. Παρ' όλα αυτά αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό το ποσοστό παρουσιάζει μια συνεχή φθίνουσα πορεία, υποχωρώντας κάτω του 50% κατά τα τελευταία 2 έτη, καθώς επίσης ότι τουλάχιστο από το έτος 2007 ποτέ δεν αποτελούσαν το 100% των πωλήσεων.

Συμπέρασμα ως προς την σχέση οικονομικής εξάρτησης:

Συμπερασματικά, λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω διαπιστώσεων και παρά την ανυπαρξία αναπόσβεστων επενδύσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η ισχυρή φήμη (brand name)³¹ των υποδημάτων ECCO στη συνείδηση του καταναλωτή, η μακροχρόνια συναλλακτική σχέση των εμπλεκόμενων μερών, το σημαντικό ποσοστό των υποδημάτων ECCO στο σύνολο του κύκλου εργασιών της SMK και η δημιουργία σημαντικού πελατολογίου που δημιουργήθηκε από τη σχέση της καταγγέλλουσας με την εταιρεία ECCO, είναι παράγοντες ικανοί να συμβάλουν στη στοιχειοθέτηση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης της SMK από την ECCO.

(II) Ισοδύναμη εναλλακτική λύση

Η απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης προϋποθέτει είτε ότι δεν προσφέρονται καθόλου εναλλακτικές λύσεις, είτε ότι οι υπάρχουσες συνδέονται με σοβαρά μειονεκτήματα για την εξαρτημένη επιχείρηση, δηλαδή, η τελευταία δεν μπορεί να προμηθεύεται τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχει ή εμπορεύεται από άλλη πηγή ή εάν μπορεί, τα προμηθεύεται όχι με τους ίδιους αλλά με δυσμενέστερους όρους, οι οποίοι θα έχουν ως αποτέλεσμα να περιέλθει η εξαρτώμενη επιχείρηση σε δυσμενή έναντι των ανταγωνιστών της θέση³².

Η Επιτροπή στην απόφαση με αρ. 38/2014 σημείωσε επί τούτου ότι η διάταξη του άρθρου 6(2) δεν αρκείται στην ύπαρξη εναλλακτικής λύσης αλλά αξιώνει παράλληλα και τον ισοδύναμο χαρακτήρα της, δηλαδή δεν αρκεί η επίκληση οποιουδήποτε ανταγωνιστικού μειονεκτήματος για την θεμελίωση του ισχυρισμού περί έλλειψης

³¹ Βλ. Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 442/V/2009 σημείο 10.

³² Βλ. Απόφαση Επιτροπής 38/2014: Καταγγελία της εταιρείας Great Minds Marketing & Public Relations Co. Ltd εναντίον της εταιρείας Crabtree & Evelyn (Overseas) Ltd. Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 514/VI/2011, Ντάκος, παρ. 39, Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 450/V/2009, Reemtsa, παρ. 15, και Απόφαση ΕπΑντ 395/V/2008, DIA, § VIII.B.β (επικυρωμένη από ΔιοικΕφΑθ 2587/2010).

ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης. Επί τούτου η Επιτροπή σημείωσε τα όσα καταγράφονται στο σύγγραμμα του Γιώργου Ι. Μπαμπέτα «*Οικονομική εξάρτηση και Καταχρηστική εκμετάλλευση*», ότι δηλαδή για τη θεμελίωση του ισχυρισμού για έλλειψη ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης απαιτείται επιπρόσθετα σημαντικός περιορισμός της δυνατότητας του εμπόρου να αντεπεξέλθει στον ανταγωνισμό, σοβαρές ή σημαντικές οικονομικές θυσίες και αισθητός κλονισμός της ανταγωνιστικότητας του εμπόρου³³.

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα υποδήματα ECCO δεν είναι τα μοναδικά τα οποία εμπορεύεται η SMK Constantinou η οποία διαθέτει, μεταξύ άλλων, και τις ακόλουθες επωνυμίες: ARA SHOES, COLLONI, CAPRICE, HOTTER, ROHDE, RUN FENG SHOS LTD, SALAMANDER, SKOPY, SANITA, WOTMANN.

Η Επιτροπή σημείωσε τη θέση της SMK ότι τα εν λόγω υποδήματα που διατίθενται στα καταστήματά της, δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι εντάσσονται στην ίδια κατηγορία υποδημάτων με τα ECCO.

Επίσης, η Επιτροπή σημείωσε τη θέση της ECCO ότι θεωρεί ανταγωνιστικά τα προϊόντα με τις επωνυμίες Caprice, Hotter, Salamander τα οποία κατασκευάζονται κυρίως από δέρμα και η τιμή κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με τα δικά της, και εν μέρει υποκατάστατα προϊόντα τα Sanita για το λόγο ότι διαθέτουν ευρεία γκάμα υποδημάτων και σε ορισμένους τύπους δύνανται να θεωρηθούν εναλλάξιμα με τα ECCO. Η ECCO θεωρεί επίσης ως ανταγωνιστές της στην Κυπριακή αγορά τα επώνυμα υποδήματα Timberland και Geox, ενώ υποδεικνύει ότι υπάρχουν και άλλες επωνυμίες που δεν αντιπροσωπεύονται καθόλου στην Κυπριακή αγορά. Επί τούτου αξιολογήθηκε το δημοσίευμα του περιοδικού Shoe Intelligence το οποίο κατατάσσει τα παπούτσια ECCO μαζί με άλλες επωνυμίες στην κατηγορία International lifestyle casual footwear market.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι, σύμφωνα με νομολογία του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ισοδύναμη εναλλακτική λύση σημαίνει δυνατότητα προμήθειας από άλλη πηγή, παρόμοιων προϊόντων, όπου παρόμοια προϊόντα νοούνται «*τα προϊόντα, τα οποία, με βάση τη λειτουργική τους εναλλαξιμότητα, είναι δυνατό να ικανοποιήσουν συγκεκριμένη καταναλωτική ανάγκη*³⁴». Έτσι κρίθηκε ότι υφίστατο ισοδύναμη εναλλακτική λύση παρότι τα προϊόντα της καταγγελλόμενης εταιρείας ήταν «*επώνυμα και μοναδικά από άποψη σήματος*», καθώς αυτά δεν ήταν αναντικατάστατα αφού στην Ελληνική αγορά υπήρχαν ανάλογης κατηγορίας ομοειδή προϊόντα, δηλαδή

³³ Γιώργος Ι. Μπαμπέτας «Οικονομική εξάρτηση και Καταχρηστική εκμετάλλευση» σελ. 227.

³⁴ Απόφαση Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 927/1999 που επικύρωσε την απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 49/1997.

προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας, επώνυμα και σε τιμές που δεν είχαν ιδιαίτερες αποκλίσεις από τις τιμές των αντίστοιχων ειδών της καταγγελλόμενης, προοριζόμενα για την ικανοποίηση των ειδικών αναγκών του καταναλωτικού κοινού.

Καθοδηγητικό επί τούτου είναι και το σύγγραμμα *“Οικονομική Εξάρτηση και Καταχρηστική Εκμετάλλευση”*³⁵, στο οποίο αναφέρεται ότι η ευθύνη της ομάδας κορυφής ιδρύεται όταν οι προμηθευτές αρνούνται να συνεργαστούν με τον έμπορο. Υποχρεούται λοιπόν ο τελευταίος πριν να στραφεί εναντίον της να έχει εξαντλήσει όλες τις υπάρχουσες εναλλακτικές δυνατότητες. Οφείλει δηλαδή να αποταθεί σε όλες τις επιχειρήσεις που είναι σε θέση να τον εφοδιάσουν και αν αυτές αρνηθούν ή δεν του προσφέρουν δίκαιους όρους συναλλαγής ή παρέλθει άπρακτος εύλογος χρόνος αναμονής της απάντησης τους, να στραφεί στη συνέχεια κατά της ομάδας κορυφής. Νοείται ότι το βάρος απόδειξης φέρει ο έμπορος που επικαλείται τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται, οικονομική εξάρτηση δεν νοείται πριν από την εξάντληση των υπάρχουσών εναλλακτικών λύσεων, άλλως ο έμπορος ουδόλως επιδιώκει να διασφαλίσει την ανταγωνιστικότητα του αλλά να συνεργαστεί με την ομάδα κορυφής.

Στην προκειμένη περίπτωση η SMK ισχυρίστηκε ότι η διακοπή υπήρξε αιφνίδια και συνεπώς δεν είχε επαρκή χρόνο για να αναζητήσει ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις. Παρότι δόθηκε παράταση χρόνου εκ μέρους της εταιρείας ECCO κατόπιν συστηματικών διαβουλεύσεων, η SMK αρχικά ισχυρίστηκε ότι δεν κατέστη δυνατή η εύρεση εναλλακτικών λύσεων καθότι τα υποδήματα ECCO αποτελούν ειδική και μοναδική αγορά και στην ουσία δεν υπάρχει ουσιαστική εναλλακτική λύση.

Η Επιτροπή εξετάζοντας τα ενώπιον της στοιχεία και δεδομένα διαπίστωσε ότι ο μέσος όρος χονδρικών τιμών των χειμερινών ανδρικών υποδημάτων είναι €[...] ενώ ο μέσος όρος λιανικών τιμών της ίδιας κατηγορίας είναι €117,14. Η τιμή των υποδημάτων ECCO είναι €[...] και €125 αντίστοιχα κάτι που δεικνύει ότι τα ECCO βρίσκονται ελαφρώς πιο πάνω από το μέσο όρο σε αυτή την κατηγορία.

Εξετάζοντας παράλληλα και τα γυναικεία υποδήματα της αντίστοιχης κατηγορίας, παρατηρεί κανείς ο μέσος όρος χονδρικών τιμών των χειμερινών γυναικείων υποδημάτων αντιστοιχεί σε €[...] ενώ ο μέσος όρος λιανικών τιμών της ίδιας κατηγορίας είναι €112,20. Η τιμή των γυναικείων υποδημάτων της ECCO στις όμοιες κατηγορίες είναι €[...] και €105 αντίστοιχα κάτι που δεικνύει ότι η απόκλιση από το μέσο όρο είναι ελάχιστη.

---

³⁵ *“Οικονομική Εξάρτηση και Καταχρηστική Εκμετάλλευση του Γ.Ι Μπαμπέτα* σελ. 261 επ.

Ο μέσος όρος χονδρικών τιμών των καλοκαιρινών ανδρικών υποδημάτων είναι € [...] ενώ ο μέσος όρος λιανικών τιμών της ίδιας κατηγορίας είναι €89. Η τιμή των υποδημάτων ECCO στις αντίστοιχες κατηγορίες είναι € [...] και €92 αντίστοιχα, κάτι που δεικνύει ότι τα ECCO βρίσκονται ελαφρώς πιο πάνω από το μέσο όρο σε αυτή την κατηγορία.

Σε ότι αφορά το μέσο όρο χονδρικών τιμών των καλοκαιρινών γυναικείων υποδημάτων ανέρχεται στα €[...] ενώ ο μέσος όρος λιανικών τιμών των καλοκαιρινών γυναικείων υποδημάτων είναι €82. Η τιμή των υποδημάτων ECCO στις σχετικές κατηγορίες είναι €[...] και €92 αντίστοιχα κάτι που δεικνύει ότι είναι λίγο πιο πάνω από το μέσο όρο. Η Επιτροπή παρατήρησε ότι αυτή η κατηγορία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διαφορά σε σχέση με τις άλλες 3 που καταγράφηκαν αμέσως πιο πάνω, οι τιμές όμως των υποδημάτων ECCO (τόσο οι χονδρικές όσο και οι λιανικές) εξακολουθούν να βρίσκονται πολύ κοντά στον μέσο όρο, ώστε να δύναται να θεωρούνται παρόμοια προϊόντα και εναλλάξιμα.

Συνακόλουθα, βάσει των στοιχείων της προκαταρκτικής έρευνας, δεν φαίνεται να τεκμηριώνεται ο ισχυρισμός της SMK ότι τα υποδήματα ECCO αποτελούν μοναδική και ξεχωριστή αγορά. Σημειώνεται ότι σε απόφαση του το Διοικητικό εφετείο Αθηνών³⁶ έκρινε ότι υφίστατο ισοδύναμη εναλλακτική λύση παρότι τα προϊόντα της καταγγελλόμενης εταιρίας ήταν *«επώνυμα και μοναδικά από άποψη σήματος»*, καθώς αυτά δεν ήταν *«αναντικατάστατα, αφού στην ελληνική αγορά υπάρχουν ανάλογης κατηγορίας ομοειδή προϊόντα, δηλαδή προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας, επώνυμα και σε τιμές που δεν έχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις από τις τιμές των αντίστοιχων ειδών εκείνης [της καταγγελλόμενης], προοριζόμενα για την ικανοποίηση των ίδιων αναγκών του καταναλωτικού κοινού»*.

Ομοίως και στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή θεωρεί ότι τόσο στην κυπριακή αγορά όσο και στο εξωτερικό υπάρχουν όμοια επώνυμα προϊόντα από άποψη ποιότητας και τιμής τα οποία θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν κατά όμοιο τρόπο τις καταναλωτικές ανάγκες. Απόδειξη τούτου είναι ότι η SMK μετά από τον τερματισμό της συμφωνίας της με την εταιρεία ECCO, άρχισε να εμπορεύεται τα υποδήματα HOTTER και SALAMANDER τα οποία σημειώνουν ανοδικές πωλήσεις και τα GEOX, για τα οποία ενώ είναι υποκατάστατα και ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα ECCO διέκοψε ωστόσο τη συνεργασία. Από την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης φαίνεται ότι υπάρχουν και άλλες επωνυμίες οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν υποκατάστατα όπως είναι για παράδειγμα τα Clarks, τα Timberland, Gabor, κ.ά.

---

³⁶ Απόφαση Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 927/1999 (που επικύρωσε την Απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 49/1997, Luxottica I).

Από την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης διαπιστώθηκε ωστόσο ότι η SMK από τις 7/10/2014 ξεκίνησε να συνεργάζεται με την εταιρεία HOTTER και οι πωλήσεις των εν λόγω υποδημάτων σημείωσαν ιδιαίτερη αύξηση, αφού οι πωλήσεις τους αντιστοιχούσαν στο [...] % του ποσοστού του κύκλου εργασιών της SMK το 2014. Επιπρόσθετα έχει φανεί ότι το 2015 οι πωλήσεις ανήλθαν σε [...] % και σε [...] % το πρώτο εξάμηνο του 2016, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι υφίσταται ισοδύναμη εναλλακτική λύση.

Ακόμα, τον Απρίλιο του 2014 η SMK άρχισε να συνεργάζεται με την εταιρεία RUN FENG SHOES και το 2015, αμέσως μετά τον τερματισμό της συνεργασίας των εμπλεκόμενων μερών, ξεκίνησε εκ νέου να προμηθεύεται τα υποδήματα SALAMANDER.

Επιπλέον, κατά τον Μάρτιο του 2015, δηλαδή μετά από τερματισμό της μεταξύ τους Συμφωνίας, άρχισε να συνεργάζεται με την εταιρεία GEOX χωρίς όμως η συνεργασία να καρποφορήσει καθώς διακόπηκε κοινή συναινέσει. Ο λόγος της διακοπής αυτής, σύμφωνα με την SMK είναι ότι, τα GEOX δεν είχαν την αναμενόμενη απήχηση στο καταναλωτικό κοινό καθώς ενώ είχε αγοράσει [...] ζευγάρια πώλησε μόνο τα [...] κατά το έτος 2015. Βάσει της προκαταρκτικής έρευνας διαπιστώνεται ότι οι ισχυρισμοί αυτοί δεν τεκμηριώνονται, καθότι από το 2015 μέχρι και τον Ιούλιο του 2016, η SMK κατάφερε να πωλήσει το [...] % των υποδημάτων GEOX που αγόρασε. Από τις καταστάσεις που προσκόμισε η ίδια η εταιρεία φαίνεται ότι το 2014 αγόρασε [...] υποδήματα HOTTER και πώλησε μόνο [...], ενώ τον αμέσως επόμενο χρόνο αγόρασε ακόμα [...] και πώλησε [...]. Επιπρόσθετα, φαίνεται ότι υπάρχουν και άλλες επωνυμίες υποδημάτων τις οποίες εμπορεύεται η SMK που σημειώνουν όμοιο ή και μικρότερο αριθμό πωλήσεων σε σχέση με τα ECCO, όπως για παράδειγμα τα WOTMANN ([...] πωλήσεις κατά το 2015), τα SALAMANDER ([...] πωλήσεις κατά το 2015). Η SMK όμως δεν έχει διακόψει τη συνεργασία της με τις εν λόγω εταιρείες.

Στον Πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα κυριότερα υποδήματα (σε ότι αφορά το ποσοστό των συνολικών της πωλήσεων) που εμπορεύεται η SMK:

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Επωνυμία Υποδημάτων	SALAMANDER	MEPHISTO	HOTTER	ARA SHOES	CAPRICE	RIEKER SCHUH AG	WOTMAN
Πωλήσεις 1/1/2011-31/12/2011		[...]	--	[...]	[...]	[...]	[...]

Ποσοστό% 1/1/2011- 31/12/2011		[...] %	--	[...] %	[...] %	-	[...] %
Πωλήσεις 1/1/2012- 31/12/2012	α	[...]	--	[...]	[...]	[...]	[...]
Ποσοστό% 1/1/2012- 31/12/2012		[...] %	--	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %
Πωλήσεις 1/1/2013- 31/12/2013		[...]	--	[...]	[...]	[...]	[...]
Ποσοστό% 1/1/2013- 31/12/2013		[...] %	--	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %
Πωλήσεις 1/1/2014- 31/12/2014		[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ποσοστό% 1/1/2014- 31/12/2014		[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %
Πωλήσεις 1/1/2015- 31/12/2015	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ποσοστό% 1/1/2015- 31/12/2015	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	-	[...] %
Πωλήσεις 1/1/2016- 5/7/2016	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ποσοστό% 1/1/2016- 5/7/2016	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	[...] %	-	[...] %

Η Επιτροπή παρατηρεί από τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής έρευνας ότι τα υποδήματα ECCO αποτελούσαν για την καταγγέλλουσα τη σημαντικότερη πηγή των εισοδημάτων της. Ωστόσο, φαίνεται ότι υπάρχουν και άλλα είδη υποδημάτων, τα οποία άρχισε να εμπορεύεται η SMK περί το 2014-2015, όπως τα HOTTER, SALAMANDER και GEOX, τα οποία δυνατό να θεωρηθούν εναλλάξιμα με τα υποδήματα ECCO, καθώς εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Με δεδομένο ότι τα εν λόγω υποδήματα αποτελούν υποκατάστατο προϊόν των υποδημάτων ECCO (επώνυμο προϊόν, μέση ποιότητα και τιμή), θα μπορούσαν να συνεισφέρουν ένα σημαντικό ποσό στον κύκλο εργασιών της SMK.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το γεγονός ότι η SMK «απέτυχε» να προωθήσει ή / και να πωλήσει τα GEOX ή / και τις άλλες εμπορικές επωνυμίες, δεν συνάγεται ότι αυτά δεν αποτελούν ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Όπως εξάλλου ορθά υποδεικνύει και στις αποφάσεις της η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού, η «επιμονή»³⁷ ή, με άλλη διατύπωσή της, η «εμμονή»³⁸ μίας επιχείρησης να εμπορεύεται τα συγκεκριμένα προϊόντα μίας άλλης επιχείρησης, όταν αυτά δεν χαρακτηρίζονται από μοναδικότητα και ενώ διαθέτει ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεμελιώσει οικονομική εξάρτηση.

Καθοδηγητική επί τούτου είναι η νομολογία του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και η πρακτική της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού έχει απαιτήσει ως προϋπόθεση, για να διαπιστωθεί η απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης, την αδυναμία που συνεπάγεται η λύση αυτή σε μία επιχείρηση να μπορέσει να διατηρηθεί στην αγορά. Έτσι, σύμφωνα με το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, «η δυνατότητα αναπροσανατολισμού και εναλλακτικής λύσης ή, με άλλες λέξεις, η δυνατότητα ακίνδυνης επιβίωσης και λειτουργίας αποκλείει τη σχέση οικονομικής εξάρτησης»³⁹, ενώ όπως έκρινε και σε άλλη υπόθεση η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού, «[η] αιτούσα εταιρία διέθετε ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις δεδομένου ότι (...) η διακοπή της συνεργασίας της με την καθής δεν ήταν δυνατό να προκαλέσει κίνδυνο οικονομικής καταστροφής της αιτούσας, ή αναστολή της λειτουργίας της»⁴⁰. Συνεπώς, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης υπό την έννοια του άρθρου 6(2) του Νόμου, όταν από την απουσία αυτή δεν τίθεται σε κίνδυνο η επιβίωση της επιχείρησης.

Από τα ευρήματα της προκαταρκτικής έρευνας που διεξήχθη και ειδικότερα από την ανάλυση που έγινε, δεν φαίνεται να τεκμηριώνεται η θέση της SMK περί κινδύνου οικονομικής καταστροφής, ως αποτέλεσμα του τερματισμού της συνεργασίας της με την ECCO, αφενός γιατί υπήρχαν ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις για να συνεχίσει τη λειτουργία των καταστημάτων της και αφετέρου λόγω του ότι όλες οι επενδύσεις στις οποίες είχε προβεί για τα υποδήματα ECCO έχουν αποσβεστεί αλλά και δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τις πωλήσεις άλλων υποδημάτων. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής έρευνας, η εταιρεία συνέχισε

³⁷ Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 450/V/2009, Reemtsa, παρ. 20.

³⁸ Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 35/II/1999, Παπαϊωάννου και απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 11/1995, Σαμαρόπουλου.

³⁹ Απόφαση Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 3174/1997, § 4.δ (που επικύρωσε την Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 34/1996, Σουρωτή).

⁴⁰ Απόφασεις της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 138/II/2000, Gugel, § IV.β. Βλ. και ΕπΑντ 493/VI/2010, Θωμαΐδου II, που γίνεται λόγος για «αδυναμία [της επιχείρησης] να συνεχίσει τη λειτουργία της», παρ. 72, και ΕπΑντ 514/VI/2011, Ντάκος, παρ. 39, ΕπΑντ 450/V/2009, Reemtsa, παρ. 15, ΕπΑντ 395/V/2008, DIA, § VIII.B.β (επικυρωμένη από Διοικητικό Εφετείο Αθηνών 2587/2010), ΕπΑντ 297/IV/2006, Παπαστράτος, § I.1.α, ΕπΑντ 111/1998, Duracell, § II, και ΕφΑθ 1572/2006.

να λειτουργεί μέχρι και τον Ιούλιο του 2016 (οπότε και υπάρχουν στοιχεία εντός του διοικητικού φακέλου), αφότου δηλαδή έχουν περάσει 2 περίπου χρόνια από την ημερομηνία τερματισμού της μεταξύ τους συνεργασίας.

Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αγορά υποδημάτων, επώνυμων ή μη, έχει ευρείες δυνατότητες υποκατάστασης και εναλλαξιμότητας, καθώς πρόκειται για μια τεράστια αγορά παγκοσμίων διαστάσεων. Εξάλλου, η εισαγωγή προϊόντων από το εξωτερικό δύναται να θεωρηθεί ότι αποτελεί ισοδύναμη εναλλακτική λύση εάν ο εφοδιασμός είναι σταθερός σύμφωνα και με την υπόθεση WuW/E BGH, όπου έγινε δεκτό ότι είναι ισοδύναμη πηγή προμήθειας η εισαγωγή πλαστικομοντελισμού από την Ιαπωνία⁴¹.

Ως εκ των ανωτέρω, δύναται να εξαχθεί το συμπέρασμα πως υπάρχουν ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις για την SMK καθώς στην κυπριακή αγορά υπάρχουν ανάλογης κατηγορίας ομοειδή επώνυμα προϊόντα τόσο από άποψη ποιότητας, όσο και τιμής, καθώς δεν υπάρχουν ιδιαίτερες αποκλείσεις από τις τιμές των αντίστοιχων ειδών της ECCO, προοριζόμενα για την ικανοποίηση των ειδικών αναγκών του καταναλωτικού κοινού. Επιπρόσθετα, σημειώνεται πως υπάρχουν και επώνυμα υποδήματα τα οποία δεν αντιπροσωπεύονται στην κυπριακή αγορά και που η SMK θα μπορούσε να προμηθευτεί για να αυξήσει το πελατολόγιο της ιδίως μετά την διακοπή της συνεργασίας της με την ECCO.

Συμπερασματικά, η Επιτροπή καταλήγει ότι υφίστανται ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις για την SMK. Παρά το συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή προχώρησε να εξετάσει αν και κατά πόσο υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης από την ECCO.

(III) Καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης:

Όπως έχει σημειωθεί σε σειρά αποφάσεων της Επιτροπής⁴² οι τρεις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 6(2) του νόμου, ήτοι η ύπαρξη σχέσης οικονομικής εξάρτησης, η απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης και η καταχρηστική εκμετάλλευση της εν λόγω εξάρτησης, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά.

Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι η SMK επικαλέστηκε καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης που είχε με την εταιρεία ECCO ένεκα της αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής από την καταγγελλόμενη των μακροχρονίων εμπορικών σχέσεων που είχαν αναπτυχθεί μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

⁴¹ WuW/E BGH 1620 επ. Revell Plastic.

⁴² Απόφαση της ΕΠΑ αρ. 38/2014 Καταγγελία της εταιρείας Great Minds Marketing & Public Relations Co. Ltd Vs Crabtree & Evelyn (Overseas) Ltd και Απόφαση ΕΠΑ αρ. 20/2013: Καταγγελία της εταιρείας Bacenco εναντίον των εταιρειών Tiffany Investments Ltd και M.I.M Services Ltd.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι σύμφωνα με τη νομολογία, για την εξέταση της περίπτωσης της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, λόγω αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής εμπορικών σχέσεων, θα πρέπει να διακρίνεται η άρνηση ανανέωσης αφενός συμβάσεων που έχουν συναφθεί για ορισμένο χρόνο και η διάρκεια των οποίων παρατείνεται και πέραν του χρόνου αυτού, αν ένα από τα μέρη δεν την καταγγείλει ή δεν εναντιωθεί στη συνέχιση της σύμβασης και αφετέρου συμβάσεων ορισμένου χρόνου που με την λήξη τους, λύνονται αυτόματα προβλέπουν όμως δυνατότητα συνέχισης συνεργασίας με συμφωνία των μερών.⁴³ Στις περιπτώσεις αυτές, η μη παράταση της συνεργασίας εκ μέρους της μιας των επιχειρήσεων δεν θεωρείται καταχρηστική, έστω και αν υπάρχει σχέση εξάρτησης αφού το εξαρτώμενο μέρος οφείλει να συνυπολογίσει την παράμετρο της χρονικής διάρκειας της σύμβασης για τη διαμόρφωση των επιχειρηματικών του αποφάσεων⁴⁴.

Στην προκειμένη περίπτωση, η σύμβαση που έχει υπογραφεί ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη κατά το 2009 προνοούσε στον όρο 7.1 αυτής, σε σχέση με τη χρονική διάρκεια της σύμβασης, ότι: *“The Retailer Agreement takes effect on 01.09.2009, and remains in force until 30.08.2014 (5 years). If ECCO has not terminated the contract by 31.05.2014, the contract is automatically renewed for another 5 year period until 30.08.2019”*.

Διαφαίνεται έτσι πως, παρά τις διαφωνίες των εμπλεκόμενων μερών κατά τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη διάρκεια της σύμβασης, η τελευταία εν ισχύ σύμβαση ημερομηνίας 2009, είχε συναφθεί για ορισμένο χρόνο - 5 έτη - με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα 5 έτη υπό την προϋπόθεση ότι η ECCO δεν θα τερμάτιζε τη συμφωνία μέχρι τις 31/5/14. Σημειώνεται ότι η προηγούμενη σύμβαση του 2005 που είχε συναφθεί ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη ήταν αορίστου χρόνου, ενώ η ECCO ζήτησε την τροποποίηση αυτής και τα εμπλεκόμενα μέρη κατέληξαν να τροποποιήσουν τον όρο σε σχέση με τη διάρκεια της σύμβασης ως αναφέρθηκε προηγουμένως.

Επιπλέον, σημειώνεται ότι, ο όρος 8.1 της ισχύουσας κατά το χρόνο τερματισμού συμφωνίας, προέβλεπε ότι: *“Each of the Parties is irrespective of item 7.1 entitled to terminate this Agreement at any time by giving 6 (six) months written notice to the other party”*.

---

⁴³ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 511/VI/2010 «Λήψη απόφασης επί της υπ'αριθμ. Πρωτ. 1946/26.3.2008 καταγγελίας της εταιρίας «MABA Εμποροβιομηχανική ΑΕ» κατά των εταιριών «RENAULT SAS» και «PGA MOTORS» για παράβαση των άρθρων 1, 2 και 2α του ν. 703/1977 ως ίσχυε §90.

⁴⁴ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 511/VI/2010 και Απόφαση Πρωτοδικείου Αθηνών 10104/1995, ΕΕμπΔ 1996, σ. 607.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της SMK, η ECCO διέκοψε τη μεταξύ τους συνεργασία, μονομερώς, παράνομα, παράτυπα και αυθαίρετα χωρίς να έχει δώσει επαρκή και δικαιολογημένη προειδοποίηση προς την καταγγέλλουσα. Αντίθετα, η ECCO ισχυρίζεται ότι δεν πρόκειται περί τερματισμού, αλλά για περίπτωση μη ανανέωσης σύμβασης και ασκώντας τα δικαιώματα της όπως προκύπτουν από την σύμβαση, έλαβε μια εμπορική απόφαση ώστε να μην συνάψει μια νέα σύμβαση με ένα λιανοπωλητή.

Από τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης, φαίνεται ότι η εταιρεία ECCO EMEA Sales SE με επιστολή της ημερομηνίας 6/3/2014, ειδοποίησε την εταιρεία SMK σχετικά με την πρόθεση της να τερματίσει την μεταξύ τους συμφωνία (ημερομηνίας 1/9/2009) στις 30/8/2014. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω επιστολή που έχει θέμα "Termination Retail Agreement between ECCO and SMK Constantinou" αναφέρονται τα ακόλουθα: «*The Retailer Agreement in question took effect on 1 September 2009 and remains in force until 30 August 2014. By way of this letter ECCO EMEA Sales SE, Cyprus Branch gives you notice of the fact that the Retailer Agreement is terminated against 30 August 2014 and will thus not be renewed for another 5 year period beyond 30 August 2014*».

Σύμφωνα ωστόσο με όσα ισχυρίζεται η SMK, η εν λόγω επιστολή τερματισμού απεστάλη ή παραλήφθηκε αργοπορημένα και ως εκ τούτου, δεν είχε στη διάθεση της επαρκή χρόνο για να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις. Η Επιτροπή σημείωσε ότι η SMK δεν θυμόταν την ακριβή ημερομηνία παραλαβής, όταν ρωτήθηκε περί τούτου, ωστόσο εκτιμά ότι η επιστολή είχε περιέλθει εις γνώση της μεταξύ της 6/3/2014 και 4/4/2014. Η ECCO από τη μεριά της στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας, υπέδειξε ότι η εν λόγω επιστολή απεστάλη δια επιμελητού στις 22/3/2014.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι η ομόλογη Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού σε απόφαση της αναφέρει ότι:⁴⁵ «δεν τίθεται ζήτημα αιφνιδίας και αδικαιολόγητης διακοπής της μακροχρόνιας σχέσης της καταγγέλλουσας με την BAT, καθώς η σύμβαση των μερών προέβλεπε συμβατικό όρο για την σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο καταγγελία της σύμβασης με την τήρηση τρίμηνης προθεσμίας. Εν προκειμένω, μάλιστα, η εταιρεία BAT γνωστοποίησε με τήρηση τρίμηνης προθεσμίας την πρόθεση της να μην ανανεώσει τη σύμβαση κατά τη λήξη της (αν και η υποχρέωση αυτή αφορούσε την σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο καταγγελία της σύμβασης και όχι απαραίτητα τη λήξη αυτής), χωρίς να χρειάζεται να επικαλεσθεί επιπρόσθετα οποιοδήποτε άλλο λόγο».

⁴⁵ Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 493/VI/2010 «Θωμάϊδου Δ. Μαρία είδη παντοπωλείου - είδη κυνηγιού – τσιγάρα» κατά της «British American Tobacco Ε/Λ/ΑΣ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία Καπνικών Προϊόντων», για παράβαση των άρθρων 1, 2 του ν.703/77, ως ίσχυε. §74 με παραπομπή στην απόφαση 154/II/2000 σελ.3.

Επίσης στην απόφαση 511/VI/2010 η Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού, επισήμανε ότι: «από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψε ότι η διακοπή της συνεργασίας τους δεν υπήρξε αιφνίδια εκ μέρους της πρώτης καταγγελλόμενης, αλλά αντίθετα η τελευταία τήρησε τις προθεσμίες μη ανανέωσης, προμήνυσης και καταγγελίας, όπως αυτές ορίζονται από τη σύμβαση αποκλειστικής εισαγωγής».

Η Επιτροπή από το αποτέλεσμα της προκαταρκτικής έρευνας διαπιστώνει ότι η συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών δεν ήταν αγαστή και σταθερή καθ' όλο το χρονικό διάστημα της μεταξύ τους συμβατικής σχέσης. Τα εμπλεκόμενα μέρη είχαν ανέκαθεν διαφωνίες και κατά καιρούς οι σχέσεις τους ήταν τεταμένες. Κατά το 2009, ο όμιλος ECCO κατήρτισε επιστολή τερματισμού της συμφωνίας με την SMK για τον λόγο ότι η τελευταία επιζητούσε να συναφθεί συμφωνία αποκλειστικότητας, ενώ η ECCO δεν ήταν διατεθειμένη να την παραχωρήσει. Εν τέλει, η συμφωνία καταρτίστηκε χωρίς όμως να προσδίδει οποιοδήποτε αποκλειστικό δικαίωμα στην SMK για την περιοχή της Λεμεσού. Συγκεκριμένα ο όρος 2.1 της εν λόγω συμφωνίας αναφέρει αυτολεξεί τα ακόλουθα: «*Με επιφύλαξη των διατάξεων της Σύμβασης Μεταπωλητή το μη αποκλειστικό δικαίωμα εμπορίας και πώλησης υποδημάτων και αξεσουάρ της μάρκας ECCO, τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ECCO (εφεξής: «προϊόντα ECCO»), οποιαδήποτε στιγμή από την τοποθεσία που ορίζεται στην παράγραφο 3.1.3»*. Η εν λόγω συμφωνία είχε διάρκεια ισχύος 5 ετών, γεγονός στο οποίο αντιτάχθηκε η SMK που επιζητούσε να καταρτιστεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, χωρίς όμως τούτο να καταστεί εφικτό.

Το γεγονός ότι οι σχέσεις των εμπλεκόμενων μερών δεν ήταν απαλλαγμένες προβλημάτων και αντιπαραθέσεων, καταδεικνύεται περαιτέρω και από το γεγονός ότι στις 30/6/2011 αποστάληκε επιστολή εκ μέρους του τότε εμπορικού διευθυντή της ECCO προς την SMK με την οποία της κοινοποιούσε την πρόθεση τερματισμού της μεταξύ τους συνεργασίας εντός προθεσμίας 6 μηνών, για λόγους που σχετίζονταν [.....]. Στην εν λόγω επιστολή, καταγράφονται αυτολεξεί τα ακόλουθα: [«.....».] Η SMK αντέδρασε έντονα στην εν λόγω επιστολή και τελικά η συνεργασία συνεχίστηκε.

Υπό το φως των περιγραφόμενων πραγματικών περιστατικών και ειδικότερα των συνεχών αντιπαραθέσεων ανάμεσα στις εμπλεκόμενες εταιρείες, θα αναμένετο πως η SMK θα μπορούσε εύλογα να είχε προβεί σε διαβήματα για να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις σε προγενέστερο χρόνο, από της παραλαβής της τελευταίας

επιστολής της ECCO με την οποία ενημερώθηκε ότι η ECCO δεν είχε πρόθεση να ανανεώσει τη μεταξύ τους συμφωνία, ιδιαίτερα έχοντας υπόψη ότι η συνεργασία του θα τερματιζόταν στις 30/8/2014, κάτι το οποίο περιλαμβάνονταν στους όρους της συμφωνίας.

Πέραν αυτού, η Επιτροπή θεωρεί ότι η σύμβαση είχε συναφθεί για ορισμένο χρόνο και προέβλεπε ακριβή ημερομηνία τερματισμού, την 30/8/2014.

Η Επιτροπή σημειώνει στο σημείο αυτό ότι, ενώ έχουν προσκομιστεί δύο όμοιες συμβάσεις που αμφότερες είναι υπογεγραμμένες και φέρουν ίδια ημερομηνία ήτοι την 1/9/2009, αυτές παρουσιάζουν διαφορά ως προς τον όρο 7.1 ο οποίος αναφέρεται στη διάρκεια της σύμβασης. Συγκεκριμένα στη μία σύμβαση ο όρος 7.1 είχε διαμορφωθεί ως ακολούθως: «*The Retailer Agreement takes effect on 01.09.2009, and remains in force until 30.08.2014 (5 years). Any renewal of the Agreement beyond 30.08.2014 shall be discussed and finalized by 31.12.2013*». Στη δεύτερη σύμβαση ο όρος 7.1 έχει διαμορφωθεί ως ακολούθως: «*The Retailer Agreement takes effect on 01.09.2009, and remains in force until 30.08.2014 (5 years). If ECCO has not terminated the contract by 31.05.2014, the contract is automatically renewed for another 5 year period until 30.08.2019*».

Η Επιτροπή θεωρεί ότι, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η σύμβαση είχε συναφθεί για ορισμένο χρόνο και προέβλεπε την ίδια ημερομηνία τερματισμού, την 30/8/2014. Επίσης, η Επιτροπή θεώρησε ότι οποιοσδήποτε εκ των ανωτέρω όρων (7.1) βρίσκεται σε ισχύ δεν διαφοροποιεί την αξιολόγηση υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού, ιδίως σε ότι αφορά το θέμα της αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής των εμπορικών σχέσεων κάθοτι:

- (1) Εάν επρόκειτο για την περίπτωση όπου τυχόν ανανέωση της συμφωνίας θα έπρεπε να είχε συζητηθεί και οριστικοποιηθεί πριν τις 31/12/2013, τότε εύλογα θα έπρεπε να υπήρχαν συζητήσεις και διαπραγματεύσεις. Αντ' αυτού από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία, φαίνεται πως καμία συζήτηση για ανανέωση δεν έχει λάβει χώρα πριν τις 31/12/2013 και ως εκ τούτου καθίσταται σαφές ότι η σύμβαση θα τερματιζόταν αυτομάτως στις 30/8/2014.
- (2) Σε ότι αφορά την περίπτωση που η ECCO δεν τερμάτιζε τη συμφωνία μέχρι τις 31/5/2014 θα μπορούσε να είχε θεωρηθεί ότι θα ανανεωνόταν αυτόματα μέχρι τις 30/8/2019. Η Επιτροπή όμως κατέληξε ότι η συμφωνία δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι ανανεώθηκε αυτομάτως γιατί η ECCO απέστειλε την επιστολή ημερομηνίας 6/3/2014, η οποία φαίνεται να παραλήφθηκε στις

22/3/2014 από την SMK, δίνοντας προειδοποίηση 5 περίπου μηνών στην εταιρεία στα πλαίσια των όρων της Συμφωνίας.

Πέραν όμως αυτού, η Επιτροπή παρατήρησε ότι όταν η SMK εναντιώθηκε στον τερματισμό, η ECCO έδωσε παράταση 4 επιπλέον μηνών στην εταιρεία, μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2014 παρέχοντας της έτσι, 9 μήνες, εύλογο περιθώριο, για αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Όπως υποδεικνύει η ECCO, η πρόταση της αυτή απορρίφθηκε από την SMK.

Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ότι η διακοπή της συνεργασίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αιφνίδια.

Ως προς τον λόγο τερματισμού, η ECCO ανέφερε πως η δραστηριοποίηση της στην αγορά χονδρικής πώλησης [.....] και ως εκ τούτου αποφάσισε να διακόψει τη χονδρική προμήθεια των ομώνυμων υποδημάτων στην κυπριακή αγορά. Συγκεκριμένα, η ECCO στις απαντήσεις της ημερομηνίας 13/11/2015 με αναφορά [.....] Η απόφαση αυτή διαμορφώθηκε σε κλίμακα πολλών χρόνων ενώ υπέδειξε ότι στα πρακτικά ημερομηνίας [.....].

Η Επιτροπή σημείωσε ότι οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν κατά τα τελευταία έτη αποτελούν ένα ακόμα ενισχυτικό παράγοντα ο οποίος θα πρέπει να ληφθεί υπόψη σε σχέση με το δικαίωμα των επιχειρήσεων να λαμβάνουν εύλογα μέτρα για τη βελτίωση ή/και διασφάλιση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων.

Νομολογιακά εξάλλου έχει κριθεί ότι ο ανταγωνισμός δεν συνίσταται στην επ' αόριστο διατήρηση αντιοικονομικών δομών και σχέσεων σε βάρος των επιχειρήσεων και των καταναλωτών ανεξάρτητα της λεγόμενης «ειδικής ευθύνης» των δεσποζουσών επιχειρήσεων⁴⁶. Με δεδομένο ότι αυτό γίνεται δεκτό για τη διάταξη του άρθρου 6 του Νόμου, όπου υπάρχει και το επιπλέον επιβαρυντικό στοιχείο της δεσπόζουσας θέσης, θα πρέπει να γίνει δεκτό και την περίπτωση του άρθρου 6(2) του Νόμου. Η δέσμευση ορισμένης επιχείρησης στη διατήρηση των συμβατικών της σχέσεων εις το διηνεκές πρέπει να απορρίπτεται⁴⁷, αφού σε καμία περίπτωση δεν εξυπηρετεί το

⁴⁶ Απόφαση Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 2057/2010, υπό σημείο 25.

⁴⁷ Λεωνίδα Ν. Γεωργακόπουλο, Το δίκαιον των διαρκών ενοχών, Αθήναι, 1979, σ. 156.

συμφέρον των καταναλωτών⁴⁸. Η οικονομία της αγοράς αναπτύσσεται με βάση την κινητικότητα και ενδεχόμενη διαιώνιση συμβατικών σχέσεων θα δρούσε ως ισχυρότατος ανασχετικός παράγοντας για την είσοδο σε ορισμένη αγορά και γενικότερα για τις επενδύσεις⁴⁹.

Όπως χαρακτηριστικά σημείωσε η Επιτροπή στην υπόθεση *Great Minds*⁵⁰, «*Η οργάνωση του συστήματος διανομής μιας επιχείρησης ανήκει στον πυρήνα της συναλλακτικής ελευθερίας του προμηθευτή, ήτοι της Crabtree & Evelyn, έτσι ώστε το εν λόγω σύστημα να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στα επιχειρηματικά της συμφέροντα*».

Επομένως, η ECCO έχει κάθε δικαίωμα να προβεί σε αναδιάρθρωση του δικτύου διανομής της, ενώ η SMK δεν μπορεί να εμμένει στην εις το διηνεκές διατήρηση της συμβατικής σχέσης με μια εταιρεία η οποία δεν επιθυμεί πλέον να συνεργάζεται μαζί της, τη στιγμή μάλιστα που διαθέτει ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις για να συνεχίσει να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά. Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει συμπέρασμα ότι η διακοπή δεν ήταν ούτε αιφνίδια ούτε αδικαιολόγητη.

Πρέπει να καταστεί σαφές ότι η απαγόρευση του άρθρου 6(2) του Νόμου δεν επιδιώκει να επιβάλλει τη διαιώνιση συμβατικών σχέσεων, αλλά αποσκοπεί στην εξασφάλιση μιας εύλογης προθεσμίας μέσα στην οποία η εξαρτημένη επιχείρηση θα μπορέσει να αποσβέσει σημαντικό μέρος των επενδύσεων, στις οποίες υποβλήθηκε, εξαιτίας της συγκεκριμένης εμπορικής συνεργασίας και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα.

Στην προκειμένη περίπτωση δεν παρατηρήθηκε να υφίστανται όμοια χαρακτηριστικά στην σχετική αγορά. Στην αγορά του επώνυμου υποδήματος δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες στην Κύπρο. Ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει από μια ευρεία γκάμα προϊόντων, όμοιας ποιότητας και σε τιμές που δεν έχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις από τα υποδήματα ECCO και τα οποία προορίζονται για την ικανοποίηση των ίδιων αναγκών του καταναλωτικού κοινού. Η Επιτροπή θεώρησε ότι η SMK διαθέτετε επαρκείς εναλλακτικές λύσεις ώστε να συνεχίσει να δραστηριοποιείται στην αγορά.

7. Κατάληξη

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή στη βάση όλων των ενόπιων της στοιχείων και δεδομένων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν στοιχειοθετείται καταχρηστική εκμετάλλευση της

⁴⁸ Γεώργιο Ι. Μπαμπέτα, Οικονομική εξάρτηση και καταχρηστική εκμετάλλευση, Συμβολή στην ερμηνεία του άρθρου 2α Ν. 703/77 και του Κανονισμού 1/2003 ΕΚ, Αθήνα, 2008, σ. 402.

⁴⁹ Βλ. Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 145/II/2000, σ. 6.

⁵⁰ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 38/2014: Καταγγελία της εταιρείας *Great Minds Marketing & Public Relations Co. Ltd* εναντίον της εταιρείας *Crabtree & Evelyn (Overseas) Ltd*.

σχέσης οικονομικής εξάρτησης, κατά παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου εκ μέρους της ECCO.

Λουκία Χριστοδούλου
Πρόεδρος της Επιτροπής
Προστασίας του Ανταγωνισμού.